वेध मनाचा

(मनावरील कवितासंग्रह - भाग ३)

रचना

डॉ. मंजूषा कुलकर्णी

(साहित्य अकादमी पुरस्कारप्राप्त लेखिका, कवयित्री)

मंजुभारती प्रकाशन

पुणे

वेध मनाचा (मनावरील कवितासंग्रह - भाग ३)

रचना : डॉ. मंजूषा कुलकर्णी
(साहित्य अकादमी पुरस्कारप्राप्त लेखिका, कवयित्री)
साकेत / २५, जयवंत पालकर मार्ग,
पोद्दार रुग्णालयासमोर वरळी, मुंबई - ४०० ०३०.
भ्रमणध्वनी - ९०८२१६१५२४, ९८२२८३९४९१
Email : drmangushak@gmail.com

कायमस्वरूपी पत्ता : २३१, समर्थ अलंकार, फ्लॅट-२,
कवितांच्या बागेसमोर, ज्योतीनगर,
छत्रपती संभाजीनगर - ४३१ ००५.

प्रकाशक : सौ. उल्का मंगेश कुलकर्णी
मंजुभारती प्रकाशन
‘अे’ ५०४, महालक्ष्मी पॅलेस,
वेंकटेश शर्विल सोसायटी समोर,
सी.एन.जी. पंपासमोर, पारी कंपनी चौक,
नऱ्हे, पुणे - ४११०४१.

प्रथम आवृत्ती : मार्गशीर्ष शु. ३, शके १९४७
रविवार, दि. २३ नोव्हेंबर, २०२५

अक्षर जुळवणी : सौ. अनिता विनायक भालेराव
क्रिएशन,
जयश्री, १-एन, सेक्टर ए, एन-१,
सिडको, छत्रपती संभाजीनगर - ४३१००३.
भ्रमणध्वनी - ९४२३३ ९६८८१

मुद्रक : स्टार कॉपीयर्स प्रायव्हेट लिमिटेड
कुमठेकर मार्ग, सदाशिव पेठ, पुणे ३०

ISBN : 978-81-995372-3-1

सर्वाधिकार : © लेखिकेच्या स्वाधीन

किंमत : **₹ १५०/-**

सर्व रसिकवरांना
सादर समर्पण...

मनोगत

मनुष्याच्या जन्मापासून ते शेवटच्या श्वासापर्यंत साथ देणारी, कधी दिसणारी तर कधी अदृश्य राहणारी, कधी बोलणारी तर कधी शांत बसणारी, कधी पंख पसरून उंच भरारी घेणारी तर कधी स्वतःच्या खोल गर्तेत कोसळणारी अशी ही मनाची वाट. या काव्यसंग्रहाच्या प्रवासाने मला पुन्हा नव्याने शिकवली. वेध मनाचा हा माझा काव्यसंग्रह नाही; तो माझ्या मनाचा दर्पण आहे, कधी धूसर, कधी स्वच्छ, पण नेहमी सत्य. या मनोगतात मी कवी म्हणून नव्हे तर एक साधी माणूस म्हणून बोलते आहे. कारण मनाचे अनुभव नेहमी कवितेच्या रुपातून उलगडले तरी ते जन्मतात ते आयुष्याच्या प्रत्यक्ष स्पर्शातूनच.

या संग्रहातील कविता जन्मल्या त्या एका क्षणामुळे नव्हे, तर अनेक वर्षे मनाच्या खोलवर साचलेल्या भावनांच्या धगधगीत मिश्रणामुळे. काही कविता आनंदात लिहिल्या गेल्या, काही एकटेपणात, काही गर्दीने भरलेल्या दिवसातही मनाने स्वतःच्या पायवाटा शोधताना उमटल्या. कधी एखादे शब्द मनावर जखम करून गेले आणि त्या जखमेवर शब्दांचा नाजूक मलम ठेवावा म्हणून कविता आली. कधी एखादे हसू मनाच्या कप्प्यात ठाण मांडून बसले आणि त्याच्या लखलखत्या प्रकाशाने कविता जन्म घेत गेली. हे सर्व लेखन म्हणजे मनाच्या लहरींचे जतन ज्या कधी प्रेमळ, कधी उग्र, कधी विचारमग्न, तर कधी अतिशय शांत अशा होत्या.

मनाचा वेध घेण्याचा प्रयत्न म्हणजे स्वतःला सतत उघडे करणे. अंतर्मुख होणे म्हणजे आनंदाचे सोनेरी किरण पाहणे जितके सुगंधित, तितकेच वेदनेचे निखारे हातात धरणेही तितकेच टोकदार. काही कविता लिहिताना दिवस सरला, काही कागदावर उतरायला पाच मिनिटेही लागली नाहीत, तर काही कवितांसाठी मनाला महिनोंमहिने विश्रांती लागली. कारण मनाला बळजबरीने उलगडता येत नाही. ते जेंव्हा स्वतः सांगते, तेंव्हाच ओळी शब्दांत उतरतात. म्हणूनच या

संग्रहातील कविता घाईने किंवा जबाबदारीने लिहिलेल्या नाहीत; त्या जीवनाच्या धावपळीत स्वतःच थांबल्या, मागे पाहिलं आणि जगण्यातून उगम पावल्या.

वेध मनाचा लिहिताना मला जाणवले की मनाचा प्रवास म्हणजे वळणावळणाच्या पायवाटांचं एक जंगल. तिथे प्रत्येक वळणाला एक अनुभव लपलेला असतो. आनंदाचा, दुःखाचा, निर्णयाचा, दुराव्याचा, समाधानाचा, रिकामेपणाचा, किंवा त्या अनाम शांततेचा ज्या शांततेत मन स्वतःचे सत्य ओळखते. या कवितांनी मला या वर्षांमध्ये स्वतःच्या मनाकडे परत नेले. समाजातील आवाज, लोकांची अपेक्षा, काळाचे ओझे, संबंधांचे ताण हे सगळं कधी कधी मनाला इतकं क्षीण करतं की त्यात शब्दांचं प्रकाश बिंबवत नाही. पण कविता हीच त्या अंधारातून बाहेर पडण्याची छोटी खिडकी ठरली.

मनाचा वेध घेताना मी शोधलेले सत्य इतकेच मन कधीच स्थिर नसते. ते सागरासारखे कधी भरती, कधी ओहोटी. श्वासासारखे कधी खोल, कधी हलके. प्रकाशासारखे कधी तीव्र, कधी मंद. आपण जगतो ते शरीराने कमी, मनाने जास्त. म्हणूनच अदृश्य असतानाही मन हे आपल्या जीवनातील सर्वात मोठे सत्य ठरते. हा काव्यसंग्रह त्या सत्याचा माझ्या आयुष्यात उमटलेला हस्ताक्षर आहे ज्या प्रत्येक अक्षरात माझे वास्तवही आहे आणि माझी स्वप्नेदेखील.

मनातील जखमा या कवितांमध्ये पुसल्या गेल्या नाहीत, पण त्यावर शब्दांचे फुल उमलले. काही कविता तुटलेल्या संबंधांच्या सावल्यांमधून आल्या; काही कविता न बोललेल्या शब्दांच्या दडपणातून; काही कविता मनावर ठेवलेल्या हाताच्या उबदार स्पर्शातून; काही कविता धुसर स्मृतींच्या धुक्यातून. प्रत्येक वेळी मला जाणवले. मन जितके नाजूक, तितकेच ते जिद्दी आहे. जखमी झाल्यावर ते रडते, पण काही दिवसांनी त्याच जखमेचा अर्थ सापडल्यावर ते स्वतःच उभरते. म्हणूनच या संग्रहातील कविता कधी हळव्या, कधी शांत, कधी विचारशील, कधी ऊर्मीने भरलेल्या अशा विविध छटांनी रंगलेल्या आहेत.

कवी म्हणून मी अनुभवलेली एक महत्त्वाची गोष्ट अशी मनाविषयी लिहिताना आपण आपल्या अंतरंगातील गाठी सोडवत जातो. काही गाठी सहज सुटतात; काही गाठी तुटतात; आणि काही गाठी असतात अशा, ज्या कायम मनात राहतात कारण त्यांचे अस्तित्वच आपल्याला घडवते. हृदयातील या गाठींच्या आसपास फिरत असताना मला प्रत्येक कवितेत जीवनाचा एक नवा कोन

सापडला. जणू जगण्याचे काही नवे नियम, काही नव्या तऱ्हा, काही नव्या भावना. प्रत्येक कविता माझ्यावर घडलेल्या एखाद्या क्षणाचा, एखाद्या भेटीचा, एखाद्या तुटलेल्या स्मिताचा, एखाद्या अर्धवट प्रवासाचा मागोवा आहे. काही लोकांनी जीवनात दूर जाऊनही मनात एक वेगळी जागा निर्माण केलेली असते. काही दुखांनी इतके आत खोल घर केलेले असते की त्यांचा आवाज आजही मनात येतो. काही आठवणी इतक्या उबदार असतात की त्या मनाला जपून ठेवायच्या असतात, विसरायच्या नसतात. काही नाती दूर जातात, पण त्यांचा स्पर्श कायम राहतो. ही सारी भावनांची गर्दी मनात साठत जाते, आणि कधीतरी त्याने शब्द धारण केले तर तेच कविता बनतात. वेध मनाचामधील कविता म्हणजे मनातल्या या अंतहीन रहदारीचा नकाशा आहे. कधी वाहतूक मोकळी, कधी ट्रॅफिक जॅम, पण प्रवास कायम सुरु.

कविता लिहिताना मला जाणवले मनाला आवाज असतो, पण भाषा असतेच असे नाही. त्या आवाजाला भाषा देणे, त्याच्या कंपनांना शब्द देणे, त्याच्या शांततेला पावसाचा सुर देणे, हीच कवितेची कला. मनात जे चालू असते ते शब्दांत उतरवणे म्हणजे अनेकदा स्वतःलाच ओळखणे. कित्येक वेळा शब्दांच्या पाठीमागे दडलेले विचार माझ्याच लक्षात नव्हते पण कविता लिहिताना ते उलगडत गेले. जणू मी नाही, तर शब्दच मला समजावत होते 'हे तू आहेस, ही तुझी जखम, हा तुझा प्रकाश, हे तुझं रिकामेपण, आणि हे तुझं प्रेम.'

कवी म्हणून माझी भावना अशी की मनाचा वेध घेण्यासाठी धैर्य लागते. कारण मन आपल्याला आपली सावलीसुद्धा दाखवते. जगात आपण काय आहोत हे सांगणे सोपे; पण आपण स्वतःपाशी काय आहोत हे सांगणे कठीण. या कवितांनी मला माझ्याच सत्यासमोर उभे केले आणि त्या सत्याला स्वीकारण्याचे बळही दिले. म्हणूनच हा संग्रह केवळ साहित्य नाही हा स्वतःच्या मनाला दिलेला उत्तर आहे, एक संवाद आहे, एक लहानसा प्रणयही आहे.

या कवितांनी मला शिकवले की मनाचे आयुष्य हे काळाच्या ओघानुसार बदलत राहते. एकाच मनात किती जिवनकथा असतात! बालपणाची भीती, तरुणाईचे स्वप्न, प्रौढत्वाची धडपड, आणि वय वाढत चालल्यावर येणारी शांतता ही सर्व अवस्था मनाला आकार देतात. काही कविता बालपणीच्या निरागस भीतीतून येतात; काही कविता तरुणाईतील उर्मीवर आधारित आहेत; काही

कविता आयुष्याच्या उन्हातून थकलेल्या मनाने घेतलेल्या विश्रांतीचे प्रतिबिंब आहेत. प्रत्येक कवितेच्या मागे मनातील एका विशिष्ट ऋतूचे अस्तित्व आहे.

वेध मनाचा हा माझा आत्मप्रवास आहे पण वाचकांच्या मनात तो त्यांच्या भावनांचे प्रतिबिंब बनो, हीच इच्छा. कारण कविता ही कवीच्या मनाची नसते; ती वाचकाच्या मनातच पूर्ण होते. त्यामुळे हा संग्रह वाचणाऱ्याला स्वतःचा अनुभव सापडला, स्वतःचा आवाज ऐकू आला, स्वतःची एखादी हरवलेली भावना पुन्हा जिवंत झाली तर हा संपूर्ण लिखाणप्रवास सार्थक ठरेल.

या मनोगताचा शेवट करताना माझ्या मनात एकच विचार आहे. मनाचा वेध घेण्याचा प्रवास संपत नाही. कविता संपली, पुस्तक बंद झाले, शब्द शांत झाले तरी मनाची पावले पुढे जातच राहतात. मन कधीही एकाच ठिकाणी थांबत नाही; ते राहते प्रवासात. त्या प्रवासाला मी शब्दांच्या या छोट्या भांड्यात ठेवण्याचा प्रयत्न केला. नाजूक, अपूर्ण, पण प्रामाणिक. ज्या वाचकांनी हे पुस्तक हातात घेतले, त्यांनी त्यांच्या मनाचा वेध घेताना जर एक क्षण थांबून स्वतःकडे पाहिले तर या संग्रहाचा खरा सार्थक अर्थ घडेल.

डॉ. मंजूषा कुलकर्णी

प्रस्तावना

मनुष्यजातीच्या संपूर्ण प्रवासाचा इतिहास जर एखाद्या अदृश्य धाग्यात ओवला जाऊ शकतो, तर तो धागा म्हणजे मन. शरीर, शब्द, कृत्य, संस्कृती, सांस्कृतिक परंपरा या सर्वांना दिशा देणारे, त्यांना स्पंदन देणारे, आणि कधी शांत, कधी वादळी अशा लहरी निर्माण करणारे हे मन म्हणजे केवळ अवयव नव्हे तर अस्तित्वाची एक प्राचीन आणि अतिशय नाजूक शिला आहे. वेध मनाचा हा काव्यसंग्रह म्हणजे त्या अदृश्य शिलेकडे साहित्यिक अंतःप्रवासातून केलेली सखोल भेट आहे. मनाची ही भेट म्हणजे उलगडा नाही, तर उलगडण्याचा प्रयत्न; निष्कर्ष नाही, तर शोधाचा अखंड प्रकाश; जीवनाचे उत्तर नाही, तर प्रश्नांची सुवासिकता. कवी जेव्हा मनाचे वेध घेतो, तेव्हा तो स्वतःचे मन नाही तर विश्वमानसाचा एक छोटासा बिंब पकडतो. कारण प्रत्येक मनाच्या पाठीशी एक विश्व असते. एक अश्रू, एक हसू, एक मूक वेदना, एक गुपित, एक अपेक्षा आणि एक प्रवास.

वेध मनाचा वाचताना सतत जाणवते की कवीने कोणत्याही क्षणी मनाला बोलण्यास भाग पाडले नाही; उलट त्याच्या शांततेचा, विरामाचा, कुजबुजण्याचा आदर केला. कविता म्हणजे केवळ शब्दांची मांडणी नव्हे. ती मनाची पावले आहेत. कवी थांबतो, विचारतो, पुन्हा येतो, पुन्हा जातो आणि या साऱ्या धावपळीतून कविता जन्म घेते. कधी ती धाव शांत हळुवार सरकणाऱ्या नदीसारखी, कधी एखाद्या ढगांच्या शिखरावरून उडणाऱ्या वेड्या वाऱ्यासारखी, तर कधी संध्याकाळच्या रिकाम्या मंदिरात पेटलेल्या एका दिव्याप्रमाणे असते. या संग्रहातील प्रत्येक कविता ही मनाला स्पर्श करते असे नाही ती मन घडवते. मनाच्या हालचालींना भाषा मिळते, आणि कधी-कधी, मनाच्या न हालचालेल्या प्रदेशालादेखील एक नवा अर्थ मिळतो.

मन म्हणजे नेमकं काय? विचारांची गुंफण? भावनांचा वेढा? स्मृतींची सावली? अनुभवांचा लयबद्ध प्रवाह? की मन म्हणजे जीवनाच्या प्रदीर्घ रस्त्यावर

सतत चालत राहणारा प्रवासी? या संग्रहात या प्रश्नांची उत्तरं शोधण्याचा प्रयत्न नाही; परंतु या प्रश्नांच्या सौंदर्याचा आस्वाद आहे. उत्तरे मिळाली तर प्रवास संपतो; पण प्रश्न कायम असले की प्रवास अखंड राहतो. वेध मनाचा हा पुस्तकप्रवास म्हणजे अशाच निरंतर शोधाचा दीपस्तंभ. ज्येष्ठ साहित्यिकांना अनुसरून लिहिलेल्या प्रस्तावनांमध्ये जसे आत्मस्पर्शी शब्दांचे नाजूकपण असते तसेच काहीशे येथेही जाणवते. शब्दांमध्ये दिसणारे नाजूक थांबे, उघडपणे न सांगता जखमा ओलांडणारे संकेत, आणि अलवार फुलासारख्या भाषेतील सुगंधाची चाहूल.

या संग्रहातील मनविषयक कवितांचे वैशिष्ट्य म्हणजे त्यातील शांतता. मोठमोठ्या भावनांचे नाट्य, जड शब्दांची जुळणी, आणि सजावटीची भाषा इथे नाही. मनाबद्दल लिहिण्यासाठी मनाच्या पायवाटेवर पाय हलके ठेवणे आवश्यक असते. कारण हे मन म्हणजे चंद्रप्रकाशात दिसणारी एखादी पांढरी पायरी. जर तुम्ही मोठा आवाज केला तर तिचं सौंदर्य हरवतं; जर तुम्ही खूप जवळ गेलात तर ती तुटून पडते; आणि जर तुम्ही खूप दूर राहिलात तर तिची ओल जाणवतच नाही. या कवितांनी मात्र त्या पायरीवर पाऊल ठेवताना असणारा नाजूक, मऊ, शीतल स्पर्श जपला आहे.

कविता वाचताना जाणवते की कधी मन म्हणजे वेदनेचे घर आहे, तर कधी आनंदाच्या मेघासारखा धुसर हसू; कधी मन म्हणजे विसरलेल्या आठवणींची शृंखला, तर कधी आगळेवेगळे दुःख पुसणारे एक हळवे स्पर्श. कवीने मानवी मनातील काळीज, ओलावा, मृदुता, तुटलेल्या क्षणांचे ओझे, पुन्हा मार्ग शोधण्याची तगमग, आणि नात्यांमधील अनाम नाती या सगळ्यांना शब्द दिले आहेत. अनेक कविता स्वतःच्या अंतर्गत अवस्थेवर उजेड टाकत मनाच्या पडद्यावर उमटणाऱ्या छायांना पकडतात. काही कविता अशी आहेत ज्या जणू एखाद्या जुन्या, विस्मृत दिवसाच्या खांद्यावर ठेवलेल्या हातासारख्या वाटतात बोलत नाहीत, पण जिव्हाळा देतात.

कवीच्या भाषेतील एक वैशिष्ट्य म्हणजे अतिशय मितभाषी तरीही खोल अर्थ सांगणारे शब्द. मनाविषयी मोठमोठ्या विधानांची फुलबाज्या न फोडता, अतिशय साध्या चित्रांमध्ये, सुबक प्रतीकांमध्ये, आणि हळूवार रूपकांमध्ये मनाची गुंतागुंत उलगडते. हेच गुण मराठीतील ज्येष्ठ लेखकांच्या परंपरेत दिसतात.

वा. पु. काळ्यांचे मऊ धूसर भावविश्व, विंदा करंदीकरांचे विचारांचे प्रकाशकण, पु. ल. देशपांड्यांची माणुसकीची वेल आणि गदिमांचे अंतर्मनातील सावली–सूर्याचे खेळ. वेध मनाचा हा संग्रहही त्या वारशातील सत्यता आणि सुलभता जपतो.

मनाचा वेध घेणे म्हणजे स्वतःला ओळखण्याचा प्रयत्न. हे काम अनेकदा मनाला त्रास देणारे असते, कारण मनाच्या खोल कप्प्यांमध्ये माणूस स्वतःला पाहतो तेव्हा त्याला केवळ सुंदरता दिसत नाही. त्याला त्याची दुर्बलता, त्याचे प्रश्न, त्याचे स्वार्थ, त्याची संवेदना आणि त्याचे रिकामेपणही दिसते. पण काव्य म्हणजे हाच प्रवास प्रेमाने स्वीकारणारा दीप आहे. या संग्रहातील कविता माणसातील ही दोन्ही सत्ये व्याकुळता आणि प्रकाश या दोन्हींचा आदर करतात.

माणसाचे मन ही एक न मिटणारी वही आहे. एका पानावर आनंद असतो, दुसऱ्यावर अपेक्षा, तिसऱ्यावर वेदना, चौथ्यावर स्वप्न आणि पाचवे पान कागदासारखे कोरे. कोरेपणाची भीती, रिक्ततेचे आकर्षण, आणि अपूर्णतेचे गूढ हे सर्व काही मनाच्या पानांमध्ये आहे. वेध मनाचा या संग्रहात कवीने या सर्व पानांना साक्षीदार बनवले आहे. कधी स्मृतींच्या पाऊलखुणांनी, कधी आशेच्या उगवत्या किरणांनी, आणि कधी अगदी शांत, निर्विकार स्वरांच्या गुंजांनी.

काही कविता मनात दीर्घकाळ राहतात. कारण त्या दुःख सांगतात म्हणून नाही, तर त्या दुःखाच्या पलिकडे जाणारी माणुसकी दाखवतात म्हणून. कधी मन म्हणजे तडा गेलेल्या मातीचं भांडं; पण त्यातली आठवणींची पाणी धार अजूनही थंड असते. कधी मन म्हणजे फुलांचा वास नसलेल्या फुलाप्रमाणे काहीतरी हरवलेल्या अस्तित्वाचे प्रतिक. कधी मन म्हणजे स्वतःमध्ये भरून राहिलेली पोकळी. ही पोकळी भरून काढायची नसते, तर तिचा अर्थ समजून घ्यायचा असतो. अशा वेगवेगळ्या भावच्छटा या संग्रहात नैसर्गिकपणे खुलतात.

कवी जेव्हा मनाच्या खोल अंधारात शिरतो, तेव्हा तो भीत नाही. कारण अंधारातही एक अस्फुट प्रकाश असतो. त्या प्रकाशाची सावली म्हणजेच कविता. मनातील हरवलेल्या क्षणांचा शोध हा या कविता देतात. कधी एखाद्या जुन्या ओळखीचा प्रतिबिंब दिसते; कधी स्वतःच्या जखमेचे रूप नव्याने उजळते; कधी जणू एखादे विसरलेले गाणे ऐकू येते; कधी एक शब्द आपल्याला थांबवतो. हीच कविता हीच वेध मनाचाची जादू.

या कवितांमध्ये मनाचा प्रवाह केवळ अंतर्मुख नाही; तर जीवनाकडे बघण्याची नवी दृष्टी देणारा आहे. मन म्हणजे केवळ आपले आतले जग नव्हे ते बाहेरच्या जगाला कसे पाहते, याचाही हा संग्रह वेध घेतो. कधी संपर्काची भूक, कधी नात्यांची उब, कधी दुराव्यांची वेदना, कधी अगदी नाजूकपणे जाणवणारी एकटेपणाची हाक ही सगळी या कवितांमध्ये अलगदपणे येते.

कविता म्हणजे मनाचा आरसा, पण कधी कधी कविता आरसा नसून खिडकीही असते. खिडकी उघडताच वाऱ्याचा मंद स्पर्श, धूसर प्रकाश, आणि बाहेरचे नवे जग दिसते. वेध मनाचामधील कविता ही अशी खिडकी आहे. जी उघडली की मन भिजते, जाग होते, आणि स्वतःला नव्याने ओळखते.

काही कवितांमध्ये भाषेचा धगधगणारा स्पर्श तर काहींमध्ये शांत पाण्यासारखी ओलावा. हा संग्रह मनातील प्रत्येक ऋतू दाखवतो. वसंताच्या फुलांचा सुगंध, शरदाचा मूक विरह, हिवाळ्याचे कुडकुडणारे मौन, उन्हाळ्याची जळजळणारी छाया हे सगळे येथे आहे. मनाला ऋतू असतात का? असतात. आणि त्या ऋतूंचे सर्वात सुंदर वर्णन म्हणजे कविता.

श्री. प्रवीण कळंबे
कविकुलगुरु कालिदास संस्कृत विद्यापीठ,
रामटेक, नागपूर

अनुक्रमणिका

१) वळण असावे
वळणावळणावरती ... १५
२) तुझ्या इना ह्ये
जगणं भकाऽऽस ... १६
३) मोरपिसावर का भाळावे ... १७
४) बावळ्या
कथुल्या खुळ्या ... १८
५) अन् वेणूच्या
सुरात मधुऱ्या ... १९
६) कृष्ण सख्याशी उन्मन ... २०
७) काळजात दाटू दे
कणभर माया ... २१
८) चूक भूल द्यावी घ्यावी ... २२
९) ध्यानी मनी तूच तू ... २३
१०) फुलाफुलांवर पडोत पाय ... २४
११) तो चंद्रमा खुशीत ... २५
१२) हरवून गेली राधा ... २६
१३) राधा मागणे वारंवार ... २७
१४) वाट माझी वेगळी रे ... २८
१५) जिथे दुरावला
सखया माझा ... २९
१६) अशीच पालवी ... ३०
१७) सांगू कसे श्रीरंगा ... ३१
१८) नयनसूख कोणते कळावे ... ३२
१९) संधी मिळेल केंव्हा ... ३३
२०) जिथे कृष्ण माझा
ही राधाही तेथे ... ३४
२१) सखे तू...
सोनचाफ्याची खणी ... ३५
२२) साथ जन्माची
सात जन्म दे ... ३६
२३) प्रभातवेळी
किरणशलाका ... ३७
२४) दाण्यादाण्यात शिरीहरी ... ३८
२५) प्रीतशिल्पाच्या लेण्या ... ३९
२६) हा बहर सखे ... ४०
२७) खोट्या हास्याचे मुखवटे ... ४१
२८) वळण भेटते वळलेले ... ४२
२९) माझं सपान मानीन ... ४३
३०) धागा मोरपीस ... ४४
३१) तुझे रंग माझेच
वाटून जाती ... ४५
३२) राधा सावळी
मोहन गोरा ... ४६
३३) तू प्रेमगीत ती प्रीतगुणार ... ४७
३४) कृष्णमुरारी
नजर ही प्यारी ... ४८
३५) तुझे माझे नाते,
द्वैत की अद्वैत ... ४९
३६) ही प्रश्नांची शिदोरी ... ५०
३७) तू सोबती असताना ... ५१
३८) आतुर ... ५२
३९) दीपमाळ ... ५३
४०) श्याम कुसुम
तू मी गंधदाणी ... ५४
४१) सत्कर्माची मृणाल दांडी ... ५५
४२) वसंतातली वसंतगाणी ... ५६
४३) काही कवडसे ऐसे ... ५७

४४) खडक कुरूपसा
वाटे तरीही ... ५८
४५) रंग मनाचे सुमन जाहले ... ५९
४६) हृदयी साठवू प्रभु श्रीराम ... ६०
४७) बिंब असते मूळ हे ... ६१
४८) नाते भासे अनोळखी ... ६२
४९) सुमन जुई ... ६३
५०) मन उगाच होतं हळवं ... ६४
५१) हृदयात राहता चाफा ... ६५
५२) तूच मनाचा दिलासा ... ६६
५३) आज मला कळते ... ६७
५४) हातात मोगऱ्याच्या ... ६८
५५) खडक सारे रुजवे ना ... ६९
५६) की जांभळाचा
रस मधुरसा ... ७०
५७) मनी प्रीत सांजवात ... ७१
५८) भावनांचा गलबला ... ७२
५९) भेटकलिका सानूल्या ... ७३
६०) आता नमिते
तुला प्रभाकरा ... ७४
६१) सजल्या शृंगारात राजसा ... ७५
६२) मी क्षितिजास लांघतो ना ... ७६
६३) सांगा गुलाबवेड्या ... ७७
६४) ये पावसा सुखाने ... ७८
६५) भाव मंजूषा उमलून येते ... ७९
६६) लिहून भाळी
दिले जे आहे ... ८०

(१)
वळण असावे वळणावळणावरती

वळणावरती थांबायाची
वेळ कधीतरी येते
जरा विसावा हलका हलका
जीवन घेऊन जाते

कधी कुणाची वाट पाहता
थकून डोळे जाती
कधी आपुले कुणी भेटता
हासू गीतही गाती

कधी कुणाचे चुकले काही
म्हणून शिक्षा कोणा
कधी निवृत्ती घेऊन मनही
मागते भिक्षा कोणा

सरळ वाटते चाले जीवन
तैसे कैसे घडणे
एक अनामिक वळण अनोखे
वाटेवरती पडणे

तिथे वळावे की सांभाळावे
स्वतःस एकट्याने
प्रवास वाटे सुखकर होईल
होता तो दुकट्याने

म्हणून वाटते वळण असावे
वळणावळणावरती
जरा वळावे काही कळावे
मनास यावी भरती

दि.१०/१२/२०२४
रात्री १०.४३ वा.

(२)
तुझ्या इना ह्ये जगणं भकाऽऽस

समदं मळभ दूर सरलं ग
रानारानात बीज पेरलं ग
आता सपान डोळा उरलं ग
लई सुखानं घर भरलं ग

जरासा म्याऽऽऽ टेकलोय हितं
झाडाच्या बुंध्या लगतं
संगतीस कारभारणी रंगतं
चित्र माझ्या मनाजोगतं

सकाळधरणं ही राबतीया
घरादाराला घट्ट सांधतीया
जल्माची चव की रांधतीया
साथ साताची कानी सांगतीया

मनामंदी पालवी फुटतीया
खुशी आपसुक जिवा जुटतीया
माती तरारून उठतीया
थेट काळीज नभ गाठतीया

अश्शी उन्हाची सावली तू ग
माझ्या पोरांची माऊली तू ग
रान लक्ष्मी पावली तू ग
झेलण्या संकट धावली तू ग

तुझ्या डोळ्यात नवीच आस
न्हाई कष्टाची सोडली तू कास
तुझ्या कुशीत मायेची रास
तुझ्या इना ह्ये जगणं भकास
तुझ्या इना ह्ये जगणं भकींीस

दि.१३/१२/२०२४
सकाळी ०७.३९ वा.

(३)

मोरपिसावर का भाळावे

मोरपिसारा रंगफुलोरा
ढंग वेगळा आहे
तुरा मोहरा रूप भोवरा
छंद वेगळा आहे

नभ भरताना मन भरते अन
थुई थुई नाचून जातो
वर्षाऋतूंची आळवणी मग
गीत नाचरे गातो

नीलकंठ मी शिव शंभूचा
स्पर्श गळ्याला झाला
तेंव्हा कोठून स्वर्गामधुनी
रंग पिसावर आला

नजर वाट पाहते पावसी
आस मनाची वेडी
मोरपिसावर का भाळावे
प्रियवर त्याने छेडी

असेच माझे मनही नाचे
मोर होता प्रियाशी
मिळेल जेंव्हा सख्या प्रेमाची
वर्षा खासमखाशी

दि.१६/१२/२०२४
रात्री १०.४८ वा.

(४)
बावळ्या कथुल्या खुळ्या

साद मनाची ऐक तू
ऐक राजा भाव रे
बघ दिसे तुजला तुझ्यातच
कोरले मज नाव रे

प्रेम काही आगळे हे
आत्मरूपाची प्रचीती
तू जरा डोकाव आतच
माझी तुज मिळणार रीती

जोडलेले बंध कसले
जुळती ते तर ईश्वरी
हो कृपा त्याची रे जेंव्हा
साथ लाभे वल्लरी

भावनांचे सूर जुळता
गीत उमटून ये असे
साथ देते बासुरी अन
श्रीहरीचे वेध ते

येऊ दे जुळुनी मनीच्या
हळव्या तारा आपुल्या
चालू दे या प्रीतभरल्या
बावळ्या कथुल्या खुळ्या

दि.१७/१२/२०२४
रात्री ११.२९ वा.

(५)
अन् वेणूच्या सुरात मधुऱ्या

तू वाजव मुरली मुरलीधरा
ते सूर स्वर्गातील येती धरा
मज मनी लहरी उठती कैशा
मज ओढ जाणवे होय त्वरा

कुठले अन कैसे नाते रे
अनुबंध कोणते ना जाणे
देहाच्या पलीकडले काही
हे आत्मसूर मानस गाणे

जगताला वाटे प्रीत कथा
मज वाटे निरंतरची धारा
तो हळूच कुजबुजतो आहे
वृंदावनातील वारा

इथल्या पाना फुलात राधा
श्याम डोलतो आहे
अन वेणूच्या सुरात मधुऱ्या
प्रीत बोलतो आहे

किती काळचे मीलन आपुले
किती वेळाची भेट
राधाकृष्ण हे प्रीतरसायन
कवेत घ्यावे थेट

मग जी मिळते प्रीतप्रेरणा
अतुल्य आहे नाम
राधे राधे कुणी म्हणा की
म्हणा हो राधेश्याम

दि.२३/१२/२०२४
सकाळी ०७.५३ वा.

(६)
कृष्ण सख्याशी उन्मन

राधेश्याम मुरारी
तुझी आस असे न्यारी
युगे लोटती अनंत
तुझे नाम जीवा तारी

तुझ्यापायी वाहिलेले
पंचप्राण राहिलेले
राधाकृष्ण प्रीतरंग
जगताने पाहिलेले

लोचनात चित्र तुझे
वेणू स्वर कानी गाजे
कुणी हृदय ऐकता
कृष्ण कृष्ण ऐसे वाजे

छवी मनमोहनाची
भावरीत जीवनाची
उमटून ये सहजी
हास्य लकेर ओठीची

मोरपीस माझे मन
कृष्णमय कण कण
राधा नोहे राधा आता
कृष्ण सख्याशी उन्मन

दि.२४/१२/२०२४
पहाटे ०५.२२ वा.

(७)
काळजात दाटू दे कणभर माया

रूप वासुदेवाचं असलं तरी बी
भूक पोटाची मोठ्ठी हाय
दान पदरात माळव्याचं ताज्या
आज बिगीनं टाक ग माय

आता न राहिलं हक्काचं घर
ना अंगण ना गावकुस फार
गेलेल्या पितरांना कोण जुमानील
असलेल्यांना परकं दार

पूर्वजांच्या उद्धारासाठी
वासुदेव गातो उद्धार गीत
पसा पसा दानाची त्याला
रामाच्या पारी भारतीय रीत

आता न पोषाख ना आतला माणूस
कुणाला न कुणाचा खरंच मागमूस
नुसती नात्यात गावात निसर्गात
हटवादानं नाऽऽसधूऽऽस

उभाय मी म्होऱ्यात तुझ्या
सुखाचा शबुत कानावर द्याया
वासुदेव वासुदेव वासुदेव आला
काळजात दाटू दे कणभर माया

दि.२७/१२/२०२४
रात्री ११.४७ वा.

(८)
चूक भूल द्यावी घ्यावी

चूक भूल द्यावी घ्यावी
ही जगण्याची रीत व्हावी
किती कुणाच्या चुका पहावया
विसरून जाता जीत व्हावी

नवी नव्याने उगवे प्रभात ही
रोज नव्याने ढळते सांज
राहू द्यावेत काही प्रश्न
उत्तराविना तसेच वांझ

जशी उमलतील फुले कोवळी
तशी कोवळी मने फुलावी
एक स्वीकाराची हळवी
गालावरती खळी खुलावी

हास्यामधले झरो चांदणे
आनंदाची वर्षा व्हावी
प्रसन्न आभा प्रसन्न मुद्रा
मरगळ सारी विरून जावी

म्हणा करावी क्षमा तुम्ही हो
चुकले असले काही तर
इतरांच्याही दोष चुकांना
पोटात द्यावे माफी घर

पुन्हा फिरावे फेर धरावे
नव्या नव्याने जगण्याचे
कशास घ्यावे कष्ट अपार हे
अवगुण सारे गणण्याचे

दि.०४/०१/२०२५
रात्री ०९.२१ वा.

(९)
ध्यानी मनी तूच तू

ध्यानी मनी तूच तू रे
मोहनाची जादू ही रे
नाही सखे राधिके ग
तूच माझी मोहिनी गे

रंग किती देतसी तू
सांग अनंगासवे
दंग श्रीरंग खरा
राधाराणी तुजसवे

सूर तूच छेडीशी
स्वर्ग धून वाजते
प्रीत तुझी माझी प्रिये
त्रिलोकात गाजते

देखता तुला सख्या
रोमरोम रोमतो
पाहता तुला प्रिये
श्याम स्वतः मोहतो

मिटते लोचनास मी
तूच जवळी भासतो
मिटून घेत पाकळी
चंद्र नयनी हासतो

ध्यानी मनी तूच तू ग
जीवनास आस तू
राधे राधे बोलताच
श्याम श्याम भास तू

दि.०६/०१/२०२५.
रात्री ०९.२३ वा.

(१०)
फुलाफुलांवर पडोत पाय

असे वाहणे असे उगवणे असे
लकाकणे जमेल काय
असे राहणे असेच जगणे
असे चमकणे जमेल काय

कुणी कुणाच्या साठी झुरणे
विनाकारणी जमेल काय
जळून कापूर जैसे उरणे
तरीही हासणे जमेल काय

चंदन संपून जाते उगळून
तरीही सुगंधी जीवन काय
दवबिंदूंचे क्षणात मोती
त्यात मना हे अडकून जाय

रंग कोणते आले नशिबी
सुरंगीत सूर नाहतील काय
ढगात गोळा थेंब धरेवर
नद्या खळखळू वाहतील काय

काटे कितीही असतील तरीही
फुलाफुलांवर पडोत पाय
दुःख मनीचे हवेत वेडे
झणी उडूनी जाईल काय

दि.०८/०१/२०२५
रात्री १०.३० वा.

(११)
तो चंद्रमा खुशीत

तो चंद्र का झुरावा
वेडा नभात सांगा
कोणीतरी तयाला
सखी काळजास बांधा

मोजू दे ठोके तेथे
आहे का नाव त्याचे
चुकला कधी जरी तो
कळणार त्यास त्याचे

राहू दे थोडे तेथे
गावी मनाच्या त्याला
सखी अंतरात शशी का
इतका प्रसन्न झाला

डोकावताच तेथे
वेगात स्पंदनेही
झाली सखी मनाची
जुळली पुन्हा मनेही

आता न झुरतो कधीही
जातो तिच्या कुशीत
असतो म्हणून आता
तो चंद्रमा खुशीत

दि.१३/०१/२०२५
रात्री १०.०२ वा.

(१२)
हरवून गेली राधा

झाली कसली सावळबाधा
वेडी झाली राधा
तिचे तिला ना भान कोणते
हरवून गेली राधा

दिसे तिलाऽऽऽ जेथे तेथे
कृष्ण प्रियाचे बिंब
भावसरितेतून होतसे
राधा वेडी चिंब

कुठे किनारा तिला न माहीत
जाते वाहत राधा
मिसळून जाण्या मोहनसागर
अधीर भेटण्या राधा

स्वर वेणूचे कुठून येती
उगाच कानावरती
किती हलविले हाका दिधल्या
येई न भानावरती

कैशा जुळल्या कुठल्या तारा
धुंद होतसे वारा
नाही तनाचा नाही मनाचा
आत्ममयूर पिसारा

दि.१४/०१ /२०२५
रात्री ११.४३ वा.

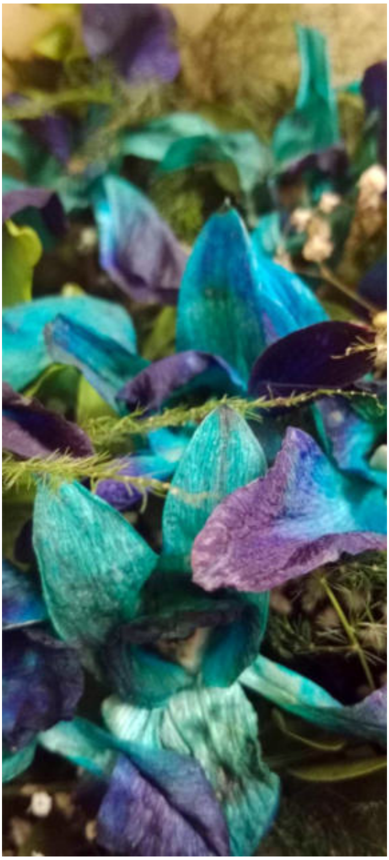

(१३)
राधा मागणे वारंवार

श्याम रंगाच्या याच फुलांनी
मन माझे बावरले
गुंतून गेले श्यामल वेळी
ते न पुन्हा सावरले

पुन्हा पुन्हा मी पाहत होते
सावळ्यस जणु येथे
कुठे कुठे मी पाहू त्याला
पाहीन जेथे जेथे

रंग कोणता संग कोणता
नको दुजे मज काही
एक श्रीहरी व्हावा माझा
राधा मनी तो राही

चिंतन त्याचे अविरत चाले
चाले ध्यान नित त्याचे
कणकण त्याने गेला भारून
जीवन झाले त्याचे

म्हणून आता नुरली राधा
उरला नंदकुमार
एकरूप हो जन्मोजन्मी
मागते वारंवार
राधा मागणे वारंवार

दि.१६/०१/२०२५
सायं ०७.२५ वा.

(१४)
वाट माझी वेगळी रे

वाट माझी वेगळी रे
सांग तुजसी रुचेल का
छेदल्या वाटा जुन्या त्या
बोल तुजला पचेल का

वाहिले मी हृदय आहे
भावना कळतील का
शब्द ऐकून अर्थ सारे
तुज मना वळतील का

या इथे मी थांबलेली
तू जरा वळशील का
देत माझे प्रेम मजला
रीत तू पाळशील का

ज्या खुणा सोडेन मी
त्या पदखुणांना पाह ना
तुही माझ्या सोबतीने
काळजाला वाह ना

गहिऱ्या असू दे त्या तुझ्याही
भावकुसुमी पाकळ्या
उंच असू दे अन भराऱ्या
हिंदोळ्यावर मोकळ्या

दि.२३/०१/२०२४
रात्री ११.४८ वा.

(१५)
जिथे दुरावला सखया माझा

का उगाच छळती स्मृती एवढ्या
निरोप तू घेताना माझा
पाय कुठून हा अडतो तेथे
जिथे दुरावला सखया माझा

मग रेंगाळते मीही तेथे
जेथे हसलो बसलो उठलो
एक मनाने स्वप्नामध्ये
सुसाट दोघे धावत सुटलो

पट सरसरतो नजरेपुढती
मधुर क्षणांचे ओवून मोती
कुठल्या शपथा कोणती वचने
जीव दोन एकरूप होती

असे वाटते सदा असावी
संगत सोबत आपुल्या जनाची
तळमळ तळमळ चालत जाते
घालमेल वाढते मनाची

नको दुरावा वाटत राही
मनास होती भासही काही
दूर दूर कुणी आपुले जाता
सुन्न वाटती दिशाही दाही

दि.२४/०१/२०२५
रात्री ११.०० वा.

(१६)
अशीच पालवी

संपलेल्या वाटांना
कधीतरी वाट फुटते
तसेच कोणीतरी
भेटते

बघ ना....
पुन्हा तिथे सांज
पुन्हा पहाट
वाटते

वठलेल्या काळजाला
फुटलेले पाझर ओले
भावनांचा अंकुर
डोले

वाढलेला गुंता
भेडसावत जाणाऱ्या चिंता
एक आशाकिरण
उगवलेला

अशीच पालवी
रोज फुटते मनाला
साथ क्षणाक्षणाला
अनमोल

दि.२८/०१/२०२५
रात्री १०.४२ वा.

(१७)
सांगू कसे श्रीरंगा

मी दंग दंगते ना
तुज रंगी रंगते ना
सांगू कसे श्रीरंगा
तुजसंग संगते ना

बुडते सुरात वेणू
मज अंतरात वाजे
वाकून पाहते तर
हृदयात तूच साजे

बघ आसमंत सारा
संमिश्र वाटतो हा
कोठे तो वाटे राधा
कोठे नि सावळा हा

बुडतो रवी तरीही
थोडा थबकतो आहे
पाहण्यास प्रीत आपुली
किंचितसा थांबताहे

वेड्या भरात सांज
रेंगाळते कधीची
नाती जुळून येती
आताची ना आधीची

दि.३०/०१/२०२५
सकाळी ०६.३७ वा.

(१८)
नयनसूख कोणते कळावे

पिवळ्या धम्मक रंगामधली
उधळण पाहून घ्यावी
नयनसूख कोणते कळावे
मरगळ झटकून जावी

ही पाने की फुले उमलली
तरुवर कांचनपेठा
कुण्या अप्सरेचा हा वाटे
भूवर आला हेका

तिच्या आभूषणसेवेसाठी
सुवर्णतरु साकारे
येथून वेडावून सोनेरो
होत वाहती वारे

क्षणात वाटे कुणी उधळला
भंडारा उत्साहे
मनात काही आशा आणिक
स्वप्नं सुंदरी राहे

जरा विसावून मनात आता
सोन्याच्या आठवणी
पुन्हा पुन्हा मग करीत जावी
येथ मना पाठवणी

दि.३१/०१/२०२५
रात्री ११.३२ वा.

(१९)
संधी मिळेल केंव्हा

भेटू पुन्हा नव्याने
विसरून काय झाले
सांगा कितीतरी हो
वेळेस मनी आले

पण आडवे येते काही
कधी भाळ लिखिते ती का
बोलावया न धजती
मग माणसे अशी का

राहती मनात सारे
केले विचार वेडे
मग सोडवू शकेना
फिरते उगाच कोडे

शब्दास कोठे तोटा
तरी शब्द खर्चीतो ना
इकडे अजीव दगडा
परि नित्य अर्चितो ना

जे जे नि जेंव्हा जेंव्हा
येईल मनात तेंव्हा
बोलून घेत जावे
संधी मिळेल केंव्हा
नंतर संधी मिळते न केंव्हा

दि.०६/०२/२०२५
सकाळी ०८.३२ वा.

(२०)
जिथे कृष्ण माझा ही राधाही तेथे

कितीदा तुला मी मला रे वहावे
तुझ्या लोचनी रूप माझे पहावे
तुला सांगते कृष्ण दामोदरा रे
तू माझ्या मी तुझिया मनी नित रहावे

तू माझीच आहेस सखी प्रियतमा गे
राधे तुझ्याविण सुना आतमा गे
तू माझीच साथी सदा संगिनी गे
तू अर्धांगिणी मोहिनी मज रमा गे

कसे सांगू रंगात न्हाते श्रीरंगा
उगा मांडतो तूच हृदयात दंगा
किती जन्म रे युगयुगांची कहाणी
तुझ्या मागते नित्य देवा मी संगा

अशी लाभता धन्य मी रागिणी गे
तू माझी नि माझी मृदुल मानिनी गे
तुझ्या माधुरीने मी आकंठ बुडतो
संजीवनी तूच मज तारिणी गे

असे सौख्य देणे तुला प्रीत होऊन
नव्याने मी जगणे नवी रीत होऊन
मी धारा जराशी उलट वाहणारी
तू राधा म्हणावे मला चिंब होऊन

तुझ्या प्रीतीसाठी मी विसरून सारे
विश्वात मांडून नव्याने पसारे
मनमोर नाचे कसा आत्मरंगी
खुलतात त्याचे तुझ्याने पिसारे

अनुरूप जोडी तुझी माझी येथे
जिथे कृष्ण माझा ही राधाही तेथे
कुणी शोधतील धागे कुठले कधीचे
जिथे स्वर्ग थोडा हे नाते आधीचे

दि.१०/०२/२०२५
रात्री ११.४३ वा.

(२१)
सखे तू... सोनचाफ्याची खणी

पुन्हा धाडीला तू सोनचाफा
दरवळला मज मनी
गूज जाणिले कुणी सख्या रे
गूज जाणिले कुणी

परागकोशी तुझ्या स्मृती रे
सापडल्या धुंडुनी
आठव आली जुनी सख्या रे
आठव आली जुनी

बंद पाकळ्या उमलल्या कळ्या
रंग सोनेरी गुणी
पिघळली खाण कुणी कांचनी
खाण कुणी कांचनी

स्पर्श सांगतो हर्ष फुलवितो
क्षणात तनी अन मनी
दिले मी प्रिया तुजला वाहुनी
मला रे दिले तुला वाहुनी

तुझी नि माझी हाच जाणतो
गंधमिठी साजणी
तू माझी सोनचाफ्याची खणी
सखे तू... सोनचाफ्याची खणी

दि.११/०२/२०२५
सकाळी ०७.५७ वा.

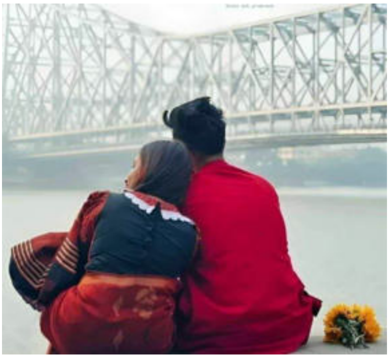

(२२)
साथ जन्माची सात जन्म दे

फुलासारखे जपशील मजला
काय अधिक मागणे
मनात कायम ठेव सख्या तू
प्रीत माझी सांगणे

बांधून घेईन सेतू किती मी
तुला मला सांधण्या
अविचल राहील प्रेम आपुले
अढळ जणु चांदण्या

असा दिलासा वाटे मजला
वाट तुझ्यासवे चालून
साथ जन्माची सात जन्म दे
पुन्हा माझ्यावर भाळून

भाळी लिहिल्या संचित ओळी
त्यात तुझे रे नाव
मनात माझ्या तुझ्याविना ना
कुठला वसतो गाव

क्षणाक्षणाला हवीहवीशी
तुझी कामिनी होईन
जणू सावली तशी सोबती
सदैव राजा राहीन

एक वचन दे मनापासुनी
मनी मला तु स्मरुनी
नित्य चालशील सोबत माझ्या
कर हा हाती धरुनी

दि १४/०२/२०२५
सकाळी ०८.३९ वा

(२३)
प्रभातवेळी किरणशलाका

प्रभातवेळी किरणशलाका
येतील बघ भूवरी
स्वर्ग सापडे तेजामधुनी
हर्षित हो शर्वरी

झाडावेलींच्या गाळणीतून
गाळून येतो रवी
नव्याच ढंगामध्ये उजळते
अंधारी ही अटवी

हास्य उमटले जणू इंद्राचे
की चांदणे चंद्राचे
जरा उजेडी वातावरणी
गगनी रंग मंद्राचे

निळसर सुंदर छटा पसरती
मन निळसर जणु श्याम
रोज सकाळी येशील सखया
होऊन तू अभिराम

एक प्रेरणा एक चेतना
कुणी पाठवली पहा
सौंदर्याची परिभाषा ही
लोभसवाणी अहा

दि.१५/०२/२०२५
सकाळी ०७.४२ वा.

(२४)
दाण्यादाण्यात शिरीहरी

रान झाडांच्या सावलीत
जरा जरासं इसावलं
शेताशेताच्या बांधाला
माड माडाचं गाव गावलं

दूर पल्याड नदीच्या
काठाकाठानं जीव रमला
मनामनात चढतोया
हिरव्या सपनांचा इमला

पायाखालची माती ही
कणाकणात रुजतीया
येता मायेची सर सर
वली चिंब ती भिजतीया

रोज पूजा मी बांधतीया
शेत कसून रांधतीया
घरादारात सुख सांडऽऽ
कानाकानात सांगतीया

हिव जराशी झोंबतीया
शिरशिरी अंगावरी
रान जीव व्हता माझा
दाण्यादाण्यात शिरीहरी

दि.१७/०२/२०२५
सकाळी ०७.५७ वा.

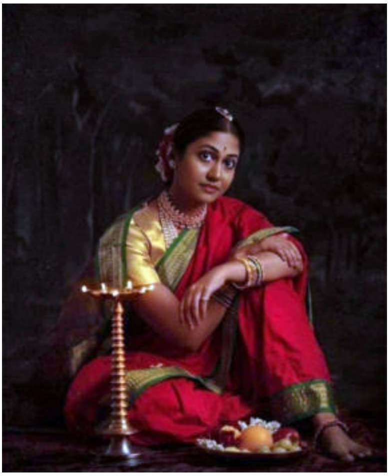

(२५)
प्रीतशिल्पाच्या लेण्या

समईतल्या वातीसारखी
तेवत राहीन तुजसाठी
दो नयनांच्या दो ज्योतींनी
वाट पाहणे तुजसाठी

सांज सकाळी तुझीच पूजा
हृदयमंदिरी देव्हारी
काळजातल्या कपाटात तू
तूच आतल्या गाभारी

सुगंध येईल तुला साजणा
भावफुलांच्या माळेचा
घे गुंफून तू हार गळ्यातच
गोड मिठीतील प्रणयाचा

अत्तर तुजला स्वप्नफुलांचे
तिलक प्रीत गंधाचा
इंद्रधनू खुलवीन सख्या
मी राधा तू श्याम रंगाचा

बसले आहे तुजला पाहण्या
मनात कोरुन घेण्या
रोज रेखिते तुझ्याचसाठी
प्रीतशिल्पाच्या लेण्या

दि.२०/०२/२०२५
रात्री १०.५८ वा.

(२६)
हा बहर सखे

हा बहर सखे तुझ्या
अंगा खांद्यावर
तुझीच मोहकता त्या
फुला फांद्यावर

उमलून आल्यात तुझ्याच
मनाच्या कळ्या इथे
वसंताविना कसे काय
बहरणे कुणी कुठे

रंगही सगळे उजळलेत
अंधारल्या निशेचे
ढंगही आता बदललेत
पेंगुलेल्या उषेचे

आता आभाळ येतं
बरसताना हातात
प्रीतीमध्ये मग
कोकीळही गातात

तुझ्याकडे पाहत पाहत
जन्म अपुरा पडावा
प्रेमाच्या किमयेने
योग असा घडावा

दि.२३/०२/२०२५
रात्री १०.४८ वा.

(२७)

खोट्या हास्याचे मुखवटे

खोट्या हास्याचे मुखवटे
घालघालून थकले
आत आभाळ केवढे
माझ्या मनात फाटले

लपवावे सारे दुःख
कोमेजल्या भावना ही
वर फुललेले हासू
ताजे ठेवून मनाही

आत घुसमट सारी
वर तरी तरतरी
उमलून यावे लागे
खिन्न जीवनात जरी

रेषा चेहऱ्यावरती
आठ्या पडू नाही द्याव्या
ओठी हसू फुलवून
सुख कथा की सांगाव्या

जीव दमतो भागतो
कधी कन्हाया लागतो
तरी छपवून सारे
शहाण्यागत हो वागतो

दि.२७/०२/२०२५
रात्री ११.३९ वा.

(२८)
वळण भेटते वळलेले

कुठल्या वळणावरी कोणते
वळण भेटते वळलेले
कधी कधी ते ओळख वाटे
कधी कधीही न कळलेले

नव्यानव्याने जात सामोरी
एक नवी दिसतसे उषा
नवे रंग बहरात उमलती
नव्या प्राचीवर नव प्रत्यूषा

कधी वाटते यावे काही
अवचित मधुरसे वळण पुन्हा
जरा विसावून विसरून सारे
पुन्हा करावा नवा गुन्हा

जगण्यासाठी आसुसलेल्या
प्राणांची ती विश्रांती
देत मनाला एक अनोखी
दिव्य अजोडशी निजकांती

वळले आहे मन वळणारे
वळता वळता वळते कसे
समजून घेता कुणी जिवलगे
कळता कळता कळते कसे

दि.०४/०३/२०२५
सकाळी ०६.३९ वा.

(२९)
माझं सपान मानीन

सपनांच्या टोपडीत
खुललेला ग मुखडा
बारमास झोपडीत
वसतोया की दुखडा

घर फाटकं फाटक्या
साऱ्या चिंध्या घरभर
मन पाहत राहतं
काही सपनं भरभर

आता आता तू सामोरी
आता हापिसर झाली
माझी चिमणी उडून
दूर आभायात गेली

किती सरले वरीस
आता सानुली तू मोठी
कशी रुबाबात तू न
चार पैकं तुझ्या गाठी

गाडी बसायाला तुला
सलामीला ते चाकर
आता पोटभर मिळं
समद्यांच्या पोटा भाकर

म्या ग दारात थांबून
तुझी नजर काढीन
पानामंदी ग्वाड धोड
समदं राणीच्या वाढीन

घास सुखाचा तुला ग
माझ्या हातानं भरवीन
लेक आनंदाची खाण
धडा आनंदे गिरवीन

तुझ्या व्हटातलं हासू
मोती जपून ठेवीन
एक सपान जे तुझं
माझं सपान मानीन

दि.०८/०३/२०२५
रात्री ११.४२ वा.

(३०)
धागा मोरपीस

तुझ्या माझ्या नात्यातला
धागा मोरपीस आहे
तुझ्या माझ्यातला दुवा
मोरपीस सख्या राहे

रंग त्याचे जे खुलती
तेच मना भुलविती
रानावनात वेणूच्या
स्वर कुना डुलविती

यमुनेच्या जळामध्ये
लाटा उसळती दंग
त्यात प्रतिबिंब दिसे
पहा सावळा श्रीरंग

तुझ्या माझ्या नात्यामध्ये
एक सांज की सांजते
ती न ढळते चळते
राधाराणीला छळते

आजही जा वृंदावनी
सांज सावळी शोभते
मोरपीस माथ्यावर
कृष्णप्रेमाने राजते

दि.०९/०३/२०२५
रात्री ११.४८ वा.

(३१)
तुझे रंग माझेच वाटून जाती

तुझे रंग माझेच वाटून जाती
तू उडुनी कुठे जाशी सुंदरशा मित्रा
मला वाटे माझ्यापुढे कोणी नाही
प्रत्येकजण माझ्या दराऱ्याने भित्रा

छटा तुझ्या नि माझ्या सारख्या
जीव इवलुसा परी तुझा
तुला पाहता वाटे उडावे
रूपरंग तुजसम व्हावा माझा

जरी जंगली राजासम मी
तूच खरा स्वच्छंदी बरं
कुठे वाटते तिथे उडावे
मधु पिऊनी गोड जगणे खरं

कुणाच्या तरी जीवावर उठुनी
भरतो पोट मी मांसाहारी
तू न मारतो कधीही कुणाला
तू तर मनमुक्त विहारी

किती रे जगतोस मोजके दिवस
जगणे सुंदर किती गोडवे
असावेत बघ दुवे काहीसे
परस्परांना जोड जोडवे

असे वाटते पहात रहावे
रूप तुझे मी मनी साठवून
उन्हा कधीतरी स्वप्नी उडावे
तुला एकटा असता आठवून

दि.११/०३/२०२५
रात्री ११.३९ वा.

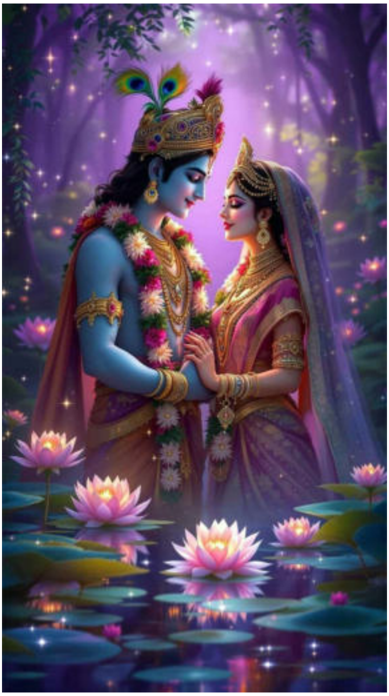

(३२)
राधा सावळी मोहन गोरा

वरले वरले तुजला वरले
हरूनी मन मी गेले जिंकून
तुला मिळवुनी सार्थक जीवन
इहपरलोकी तुझीच होऊन

राधा कोठे कुठेच नाही
श्रीकृष्णाच्या मनात राही
प्रेम खरे कोणते कसे ते
राधेश्याम होऊन तू पाही

रूप कसे ते परस्परांचे
परस्परातून मिसळून गेले
राधा सावळी मोहन गोरा
असे कसे हो विपरीत झाले

उघड्या नयनी रूप दिसावे
मजला मिटता तोच दिसे
स्मित चेहऱ्यावरी विलसते
आत बाहेरी तोच हसे

माळ घातली तुझ्या गळ्यात रे
सुमन कोवळे मन माझे
तूच कृष्ण राजसा श्वास मज
ध्यासही तूच रे बघ माझे

दि.१२/०३/२०२५
रात्री १०.४७ वा.

(३३)
तू प्रेमगीत ती प्रीतगुणार

तुझ्या मुरलीत राधा उरली उरली
ती राधा रे आता नुरली नुरली

ती वंशी झाली तुज वंशीधरा
तू गगन श्यामल ती वसुंधरा

ती सप्तसूऽऽर तू लय मधुराऽऽ
तिने केले समर्पित, तू ठेवी अधरा

ती धुन धुंदी, तू धरणीधरा
तुज मनी तियेविण ना इतरा

तू नयन मस्त ती नजर खुमार
तू प्रेमगीत ती प्रीतगुणार

दि.१६/०३/२०२५
सायं. ०५.२२ वा.

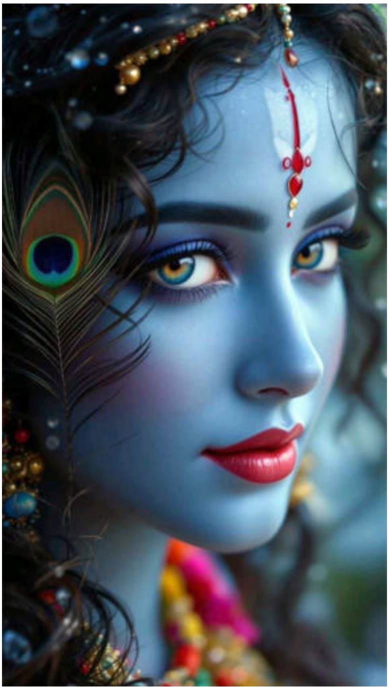

(३४)
कृष्णमुरारी नजर ही प्यारी

कृष्णमुरारी नजर ही प्यारी
अशीच राहो मजवरी
आशीष लाभो तुझे अनन्यसे
स्वर्ग लाभे मज याच भूवरी

रंग वेगळे रंग कोणते
रंग तुझे श्रीरंग हरी
स्पर्श आगळे तुझे भासती
मोरपंख येताच करी

तिलक तुझ्या बघ भाळी शोभतो
भाग्य उजळते माझे
मूर्त तुझ्या देखण्या किती अन
हृदयी कान्हा तूच विराजे

अधरांवरती सूर कोणते
कोठून आला तू परमेशा
धन्य देवकी वसुदेव नंद
अन धन्य यशोदा भाग्यरेषा

तू राधेची आस सावळ्या
तू मीरेचा ध्यास
तूच मोहना अंतरातला
माझ्या दृढ विश्वास

दि.१७/०३/२०२५
सकाळी ०६.३९ वा.

(३५)
तुझे माझे नाते, द्वैत की अद्वैत

तुझे माझे नाते इथले की तिथले
द्वैत की अद्वैत कसे सांगू
मन म्हणतं नकोच त्यात अडकू
मनावर एक मोरपीस टांगू

रंग तुझा सावळा नि रंग गोरा माझा
बघणाऱ्याच्या नजरेतले रंग ते
एकरूप होऊन गेलेलो आपण तर
मी सावळी तू गोरा असेच संग ते

यमुनेच्या जळात वेणूच्या सुरात
वृंदावनी काननात तूच तू
राधे राधे जपता जन
मनामनात तूच तू

कुणी म्हणतं राधेनं
चोरीला की कृष्णा
कृष्ण म्हणे राधा माझी
अधुरीशी तृष्णा

मीलनाची ओढ की ते धागे
कुठे सांधले कुणी बांधले कुणास ठाऊक
डोळ्यातून झरतात न आजही
आपुल्या प्रीतीच्या स्मृती भावुक

लीन म्हणे तल्लीन आपण दोघे
तनमन कणकण आपण दोघे
एकच तत्त्व दोन प्रकारे तरी एकच
असे प्रकटलेलो आपण दोघे

दि.२०/०३/२०२५
सकाळी ०८.१२ वा.

(३६)
ही प्रश्नांची शिदोरी

ही प्रश्नांची शिदोरी
कधी साप वाटे दोरी
शंका कुशंका दाटून
मनःशांती होई चोरी

कधी वाटे उत्तर मिळणे
निज भाग्य आहे आता
प्रश्नांच्या ज्वाळा भडकून
नित चालत राही भाता

सापडली जरी उत्तरे
मनाला समाधान ना लाभे
मन पुन्हा पुन्हा मग वेडे
सैरभैरसे वागे

हा उभा जन्म संपतो
तरी अनुत्तरितसे प्रश्न
का कधीच उत्तर नाही
आ वासून यक्षप्रश्न

मग सोबत राहती प्रश्न
प्रश्नांची भरून शिदोरी
हलकेच मनाची पाटी
मग हळूच करावी कोरी

मग कसल्या चिंता उरती
ना उरती प्रश्नही काही
बिन उत्तर सारे सारे
अलबेल काळीजही राही

दि.२२/०३/२०२५
सायं. ०६.०७ वा.

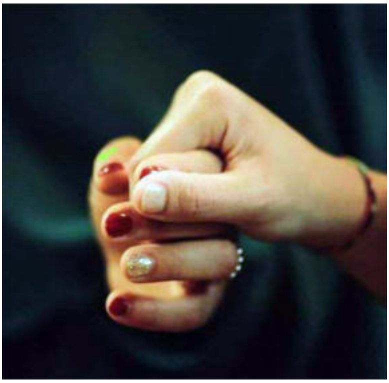

(३७)
तू सोबती असताना

तू सोबती असताना
चांदणे उन्हाचे होते
गीत एक आपोआप
सारंगी मनाची गाते

तू सोबती असताना
सागरा भरती येते
आकाशाची नदी मग
ओथंबू वाहू पाहते

तू सोबती असताना
मोगऱ्याचा गंध फळे
भर उन्हाळ्यात सखी
सौख्य काय मज कळे

तू सोबती असताना
गुलमोहराची वाट
प्रीत झरे कलश हा
काळजाचा काठोकाठ

तू सोबती असताना
धुंद धुंद धुंदी एक
तू अशी ये जीवनात
गडदशी भाग्य रेख

दि.२३/०३/२०२५
रात्री १०.४९ वा.

(३८)
आतुर

आतुर
तुझ्या भेटीसाठी
माय बापा विठुराया
कृपा पुण्य माझ्या गाठी

आतुरला
गंध वाटे
तुळशी सुगंध दाटे
जीव शिवा असा गाठे

आतुरल्या
भावना भक्तीभारलेल्या
गाभाऱ्यात मनीच्या देवा
शुद्ध मूर्त देख कोरलेल्या

आतुरली
भक्ती शक्ती
मागण्याची एक युक्ती
देह मन आणि मुक्ती

आतुराने
आज तुला
पाहिले बा डोळाभरा
आत्मरंगी कैवल्याचा झुललेला झुला

दि.२४/०३/२०२५
रात्री ०८.५२ वा.

(३९)

दीपमाळ

मनाच्या गाभाऱ्यात
आत्मरंगाची देवता प्रतिष्ठित असावी
अन हृदयमंदिराच्या प्रांगणात
सत्व भावनांची दीपमाळ दिसावी

ही दीपमाळ कणखर कभिन्न पाषाणाची
पण प्रकाशाची उतरंड उरात ठेवणारी
रोज आतून आशेचा पूर
अन उत्सवात दिमाखानं तेवणारी

खुणा राहतील न तिच्या अंगाखांद्यावर
स्नेहतैलाच्या काही तेज काजळीच्या
जनमनात ज्योती राहतील
दीपमाळेच्या पाजळीच्या

तिला पाहताना
रोजच देवदर्शन व्हावे
तिने आतल्या आत
न उजळताही कृतार्थ रहावे

मनमंदिराची खुण अशी
भावनेची दीपमाळ
एक एक दिवा पेटवत
अंधारातही होईल सकाळ

कळसाच्या उंचीची किंवा
कधी थोडी अधिक
आकाशाला गवसणी घालत
बोलते न दीपमाळ शुद्धिक

म्हणूनच देवाच्या आधी
दीपमाळ पहावी
भक्तीभावनेतच खरी
पूर्णता रहावी

दि.२५/०३/२०२५
सकाळी ०९.३२ वा.

(४०)
श्याम कुसुम तू मी गंधदाणी

रंग सावळे दलही कोवळे
श्याम कुसुम तू मी गंधदाणी
गर्भरेशमी प्रीत फुलावी
धुंद राधेची ही छंदगाणी

तुझी निळाई मनात भरली
राधा सावळी उरली
जाशी तू जेथें तेथे येईन
राधा सावली ठरली

निळ्या नभातुन मेघश्याम हा
श्याम सावळा राजे
यमुनेच्या लाटांतून आजही
गीत प्रीतीचे गाजे

सांज सावळी रात काजळी
सकाळ श्यामल होते
संध्या समयी आकाशाची
वसुधा प्रेयसी होते

रंग तुझा मी कोरून घेईन
हृदयाच्या पाकळी
स्मित सावळी हसली वेडी
गालावरची खळी

दि.२६/०३/२०२५
रात्री ११.४० वा.

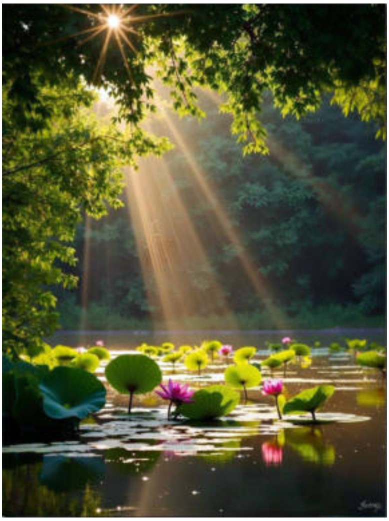

(४१)
सत्कर्माची मृणाल दांडी

पद्म विकासित किरणे पडता
दिवाकराची जेंव्हा
मनात उमलून येते कमलिनी
स्मित हासते तेंव्हा

असली जळात ती जरी बुडाली
तरी कोरडी दले का
कशी अनामिक नांदी सुखाची
रोज सकाळी मिळे का

आतच असते फुलणे छपले
किरण आशेचा लागे
हो तू तेजाचाच दिलासा
आस आतली जागे

जळ कर्माचे ठेवे तरंगत
जोवर संचित आहे
इथल्या घटना इथले जीवन
तोवर अवचित पाहे

म्हणून वाटते फुलवून द्यावे
जगण्यालाही उधळून द्यावे
सत्कर्माची मृणाल दांडी
त्यावर जगणे झुलवून द्यावे

दि.३०/०३/२०२५
रात्री ११.४३ वा.

(४२)
वसंतातली वसंतगाणी

वसंत येता उसंत लाभे
मनास वेड्या काही
मदन मनातून जागा होतो
स्वप्न दाखवत राही

झाडे वेली नव्या पालवी
नव्या रूपाने नटती
हिरवाईने सृष्टीमधल्या
पारणे डोळा फिटती

कुहुकुहू गाते सूर कोकीळ नि
आम्रतरुशी मोहोर
गंधित वारे जळी तुषारे
उमलून भावफुलोर

कर हा करी घेऊन प्रियवरा
उद्यानात विहार
सुगंध घेऊन येतो पवनही
मनात सुरभी सार

वसंतातली वसंतगाणी
वसंत उमले आत
वसंत वाटे सखा जवळचा
वसंत हा हृदयात

दि.३१/०३/२०२५
सकाळी १०.०८ वा.

(४३)
काही कवडसे ऐसे

रोज येऊ दे घरी कवडसा
हलकासा तेजस्वी
परलोकातून दिव्यत्वाची
प्रचिती जणु ओजस्वी

तेच रोजचे घर जे आपुले
उजळून चकाकते ना
एक प्रेरणा जगण्यासाठी
देऊन लकाकते ना

देह घराच्या खिडक्या बुद्धीच्या
जरा उघड्या ठेवाव्या
अंतःप्रकाश देई कवडसे
ज्योती किती तेवाव्या

त्याच प्रकाशातून सापडे
कांती नवी उजळती
नवीच आशा नव परिभाषा
नवोन्मेषही फळती

हृदयामध्ये जतन जपावे
काही कवडसे ऐसे
जणू मिटताना उमलून यावे
पंचप्राणांनी तैसे

दि.०१/०४/२०२५
सकाळी ०७.३२ वा.

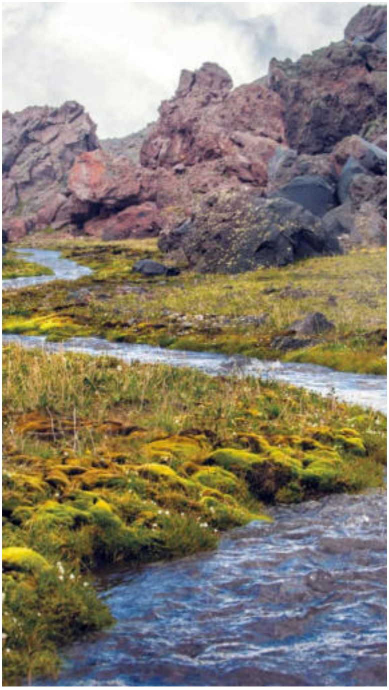

(४४)
खडक कुरूपसा वाटे तरीही

कधी वाटते खडक होऊनी
निश्चल मी थांबावे
कुणी कुणाचे गुपित हलकेची
मजजवळी सांगावे

युगायुगातून वाहत सरिता
जवळून खळखळ जावी
आधाराने माझ्या ती ही
प्रवाह घडवीत यावी

अवती भवती तृणांकुरे ही
उगवून डोलत रहावी
दुरून का होईना परी डोंगरं
साजरी कुणी पहावी

वरवर पाहून ओबडधोबड
कणखर कठोर वाटे
आत एक ओलावा निर्झर
काळजात मज दाटे

कधी पाहिले आहे का तुम्ही
आत कोंब रुजलेला
इवल्या इवल्या अंकुराने मग
खडक पहा सजलेला

पचवून लाव्हा गिळुनी क्रोधा
तप्त शांत मी होई
खडक कुरूपसा वाटे तरीही
मन सुंदर कुणी पाही

म्हणून म्हणतो खडक होणे हे
नाही सोपे काही
अविचल अविरत सुस्थिर राहणे
जमते का ते पाही

दि.०४/०४/२०२५
रात्री ११.५९ वा.

(४५)
रंग मनाचे सुमन जाहले

रंग मनाचे सुमन जाहले
तरीही मनातून अथांग रंग
कधी कोणता प्रकटुन येईल
जमते का मनी तू सांग रंग

इतक्या अगणित छटा जन्मती
प्रमेश्वरही पाहून दंग
कुणास कळले सांगा पाहू
खरेखुरे हृदयातील रंग

कधी कशाने उजळून जाती
आनंदाच्या लहरींवर
कधी दुःखाच्या हेलकाव्याने
छटा काळ्या मनडगरींवर

रंग सुखाचे उमटून यावे
म्हणुनी हट्ट करी काळीज चंग
हिरमुसले बेरंग फिके कधी
अनपेक्षित अनाठायी रंग

वरवरल्या रंगातून बुडणे
कधी होळीची रंगाळी
आत वसे श्रीरंग आपुल्या
तर होईल मनरंग दिवाळी

दि.०५/०४/२०२५
सकाळी ०८.५४ वा.

(४६)
हृदयी साठवू प्रभु श्रीराम

हृदयी साठवू प्रभु श्रीराम
सदा आठवू हो श्रीराम
पुण्य फळावे ऐसे नाम
श्रीराम जय राम जय जय राम ।।धृ।।

जसा विराजित हनुमंताच्या
हृदयसिंहासनी तू राम
तुजविण माझे अन्य नसे प्रभू
कधी कोणते मुक्तीधाम
श्रीराम जय राम जय जय राम ।।१।।

सीतामाई अर्धांगिणी तव
तू आदर्शाचे परिमाण
पुत्रबंधु वा पती की स्वामी
मित्र शत्रूंचा तू अभिमान
श्रीराम जय राम जय जय राम ।।२।।

श्रीविष्णूच्या अवताराचे
रूप सातवे तू अभिराम
एकबाणी एकवचनी
एकपत्नी तू मोहक राम
श्रीराम जय राम जय जय राम ।।३।।

मंत्र पावतो तंत्र सुखावे
तू निज आनंदाचे नाम
चैतन्याचे रूप सावळे
पावन धरती हो श्रीराम
श्रीराम जय राम जय जय राम ।।४।।

अनन्य देवा तुझी ती कर्मे
अनन्य रिपु संहारी काम
ऋषीमुनी जाती नित्य सुखाऊन
मर्यादा पुरुषोत्तम राम
श्रीराम जय राम जय जय राम ।।५।।

दि.०६/०४/२०२५
दुपारी १२.३३ वा.
रामनवमीच्या राममय शुभेच्छा

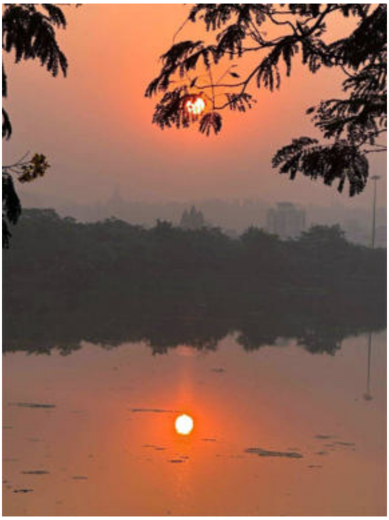

(४७)
बिंब असते मूळ हे

कुठे पाहू खरे बिंब की
जळात पडले प्रतिबिंब रे
कधी कधी सौंदर्याने
बिंबापेक्षा सरस प्रतिबिंब रे

घडते की जे हे असे
निज संततिही हो दिसे
सरस आपुल्यापेक्षाही ती
ठरते कितीदा पहा तसे

चित्रकाराच्या मनी
उमटून येई चित्र जे
कागदावर जे उतरते
सुंदरसे सुचित्र ते

रूप रामकृष्णाचे बाल हे
पाहता सुख लोचनी
काव्य जन्मे जरी मनी परी
माधुरी ये वाचनी

एक ध्यानी नित वसो परी
बिंब असते मूळ हे
कितीही असले सरस तरी
प्रतिबिंब नसते मूळ हे

दि.०८/०४/२०२५
सकाळी ०८.१४ वा.

(४८)
नाते भासे अनोळखी

ज्यासाठी तुटले काळीज कधी
ते नाते भासे अनोळखी
कसे विसरती लोक क्षणातच
ऋणानुबंध नि त्या ओळखी

जे सर्वस्वाचे दान होते कधी
आता नवखे का व्हावे
कुणी कधीतरी किती साहले
सहजी विसरून का जावे

जे रंग जीवनी होते भरले
तेच हात कसे सोडावे
जन्मोजन्मीचे नाते जोडता
तेच कुणी कसे तोडावे

ज्या मनाने मन वाहिले
त्यास कसे मग विसरावे
समज नव्हे मग गैरसमन किती
कुणी कशाला पसरावे

वळण वेगळे येता अवचित
वाट वेगळी का धरली
दिशा संपल्या अंधारातून
मिणमिण पणती बघ उरली

दि.०९/०४/२०२५
सकाळी ०७.२४ वा.

(४९)
सुमन जुई

जुईच्या नाजूक फुलासारखं
मन माझं राजा
गंध तुला देईन
स्पर्श कोमल अनुभव जा

हळव्या माझ्या भाव पाकळ्या
हळव्या किती कळ्या
वेलीवरती उमलून येतात
मानसीच्या सगळ्या

ऋतू जसे येतात न
हिंदोळते मन
तुझ्यासाठी हळवे रे
या जुईचे तनमन

सुगंधाचा तू वेडा
सुरभित मी
तुझ्या माझ्या प्रीतीने
पुलकित मी

जपशील मन माझं
सुमन जुई
आकाशाचा आधार हो
मी तुझी भुई

दि.१२/०४/२०२५
सकाळी ०६.४८ वा.

(५०)
मन उगाच होतं हळवं

मन उगाच होतं हळवं
डोळ्यातून आसू गळती
कधी कुणी बोलले काही
ते अर्थ खोलवर कळती

हळव्याच भावना वेड्या
बांधावर ढुसपुस करती
काळीज भात्याच्या संगे
त्या श्वास दडपले भरती

हळवेपण वेडे वाटे
ते वाट रोखते जगता
लपवावे कसे किती मी
रडू कोसळता पण जगता

हळव्याच फुलांच्या कोशी
हळवेच गंध दरवळती
ते सुगंध हळवे होती
जे भाव मनासी फळती

मी आत खोलवर रुजते
मी चिंब हळवीशी भिजते
हळव्या हृदयाच्या काठी
हळवेपणास नित पुजते

दि.१६/०४/२०२५
रात्री ११.२८ वा.

(५१)
हृदयात राहता चाफा

मनातल्या चाफ्याला
दरवळायला सांगा न
ऋतू कोणताही असू द्या
कळीस फूल व्हायला सांगा न

कधी पहाड लाभे कणखर
रुजण्यास रोपटे आत
कधी मऊशार भूमीच्या
आतून कोंब रुजतात

ना गंध चाफ्याला मिळतो
एक सोनचाफा अपवाद
किती सोसत जातो चाफा
कठीण लोकापवाद

ते गुच्छ काही बोलतात
परी उंच राहतो चाफा
मन गुंतून जाता तेथे
मग हळूच बोले चाफा

कुणी कधीच दखल ना घेती
तरी फुलवून द्यावा चाफा
आत एक कहाणी होईल
हृदयात राहता चाफा

दि.१७/०४/२०२५
रात्री ११.५९ वा.

(५२)
तूच मनाचा दिलासा

माझ्या परसात वेली
वेलीवर आल्या कळ्या
कळ्या डुलल्या वाऱ्याशी
वाऱ्याशी हा गंध गेला

गेला रानात वनात
वनात नि काननात
काननात कोण राहे
राहे राजस मनात

मनात काही आहे
आहे सांगायचे तुला
तुला कळणार कधी
कधी प्रीतगंध माझा

माझा प्रियतम तूच
तूच मनाचा दिलासा
दिलासा हा लाभतो ना
ना रे तुजवीण आशा

आशा उगाच फुलते
फुलते न प्रेम भाषा
भाषा जगाच्या वेगळी
वेगळी ही आस राजा

राजा सांगते कानात
कानात रे गुज काही
काही अनुबंध माझे
माझे जुळले तुझ्याशी

तुझ्याशीच जोडले रे
जोडले रे नशीबाला
नशीबाला काय सांगू
सांगू जोड रे आम्हाला

दि.१९/०४/२०२५
सकाळी ०५.३२ वा.

(५३)
आज मला कळते

आयुष्याला कंठत गेले
आज मला कळते
आल्या दिसाला ढकलत गेले
आज मला कळते

क्षणाक्षणाला क्षण जळले रे
आज मला कळते
मनामनाच्या तारा न जुळल्या
आज मला कळते

जीवनचुलीच्या आत निखारे
आज मला कळते
आवरत गेले सर्व पसारे
आज मला कळते

घासही अडला ओठापाशी
आज मला कळते
आसू रडले पापणीशी जे
आज मला कळते

उचलून पेलत गेले ओझे
आज मला कळते
वाकून गेले पार कण्याने
आज मला कळते

सरले जगणे नकळत कैसे
आज मला कळते
व्यर्थ साहणे वाट पाहणे
आज मला कळते

दि.२१/०४/२०२५
सकाळी ०८.१३ वा.

(५४)

हातात मोगऱ्याच्या

हातात मोगऱ्याच्या
कलिकांनो या फुलूनी
माझ्या मनातल्या
मग येतील कळ्या उमलुनी

आवाज चांदण्यांचे
गंधात माखलेले
स्वप्नात जागे झाले
मज स्वप्न राखलेले

आता प्रिया तुझ्या रे
स्मृती आठवात येती
माझ्या मनास तेव्हा
गावात तुझ्या नेती

वाऱ्यासवे इथे मग
हिंदोळतात आशा
समजे तुला का सखया
ही मोगरीची भाषा

असते कधी मी
जेव्हा एकांत बैसलेली
ही मोगरी मनातून
सुरभीस पैसलेली

दि.२२/०४/२०२५
सकाळी ०६.२१ वा.

(५५)
खडक सारे रुजवे ना

प्रत्येकाला जगण्यासाठी
एक सांध पुरते ना
फूल असो वा काटे नशिबी
खूण त्याची उरते ना

खडकामधल्या रुक्ष फटीतून
कधी अंकुर उगवे ना
तो काट्यांचा किंवा फुलांचा
खडक सारे रुजवे ना

पडते पाणी पावसातले
तो भिजतो भपका ना
पुन्हा सुकूनी जातो जैसा
कोरडाच ठपका ना

उन्हे साहूनी काळा कातळ
मन त्याचे पाझरते
वर कोरडा आत ओलसर
हृदय भावाने भरते

तसेच रहावे उभे सदाची
कणखर पर्वत जैसा
कुणी करू दे स्तुती की निंदा
खडकास पान्हा हो कैसा
म्हणू दे खडकास पान्हा हो कैसा

दि.२६/०४/२०२५
सकाळी ०७.५४ वा.

(५६)
की जांभळाचा रस मधुरसा

इतका गोड फिका जांभळट
रंग अंगी ल्यालात ग
की जांभळाचा रस मधुरसा
पोटभर तुम्ही प्यालात ग

नजर टाकताच किती
हव्याशा वाटता तुम्ही
नजरेने मनाच्या कलशाने
प्याव्याशा वाटता तुम्ही

कित्ती कित्ती तलम ग
माझ्या मनाच्या पदरांसारख्या
फुलता सुकता माझ्या
भावफुलांसारख्या

तुमच्या कानात सांगू
का ग मनातलं गुज
तुमचं माझं चालत राहू
देत गुपचूप अलगुज

कधी वाटतं कधीतरी
तुम्ही माझं रूप घ्यावं
मी तुमची जागा घेत
वेलीवर डुलत रहावं

दि.०२/०५/२०२५
सायं. ०६.५३ वा.

(५७)
मनी प्रीत सांजवात

उभ्या ठाकल्या सांजेला मी
आज थांबवत आहे
तुझी नि माझी भेट अनोखी
गोड लांबवत आहे

नको येऊ तू रजनी राणी
आज झोप ना जराशी
रोज नव्याने स्वप्ने पाहशी
ठेव उषेला उशाशी

एक लाभते तिन्ही सांजेला
मीलन वेळ निवांत
तू येते अन जावे लागते
दोन जीवांना दिशांत

जरा मला तो हात घेऊ दे
हाती राजस देखा
नशिबाच्या मज जुळवू दे ना
काही रेखा सुरेखा

पल्याड उगवे पहाट कोठे
अन कोठे ही रात
दोघींमधली तेवत राहो
मनी प्रीत सांजवात

दि.०४/०५/२०२५
सकाळी ११.५३ वा.

(५८)
भावनांचा गलबला

नभ दाटले दाटले
मग आभाळ फाटले
आत एक माझ्या वेड्या
मला काहूरा गाठले

सोशीयेल्या तापलेल्या
संसाराच्या किती झळा
आत उठतात किती
वेदनेच्या खोल कळा

जखमांच्या वणामध्ये
जगलेले खुपलेले
आत शिलगत्या दुःखा
सांगा काय बोचलेले

काटे अनंत टोचती
शल्ये काळीज विव्हळ
कसे मोजावे मनाचे
झाले अमाप शकलं

वारा हिव देत व्हता
आता वावटळ झाला
कसं सांगू हृदयात
भावनांचा गलबला

दि.०६/०५/२०२५
रात्री ११.५७ वा.

(५९)
भेटकलिका सानूल्या

तिन्ही सांजेला नेशी का मला
निवांत नदीच्या काठी
जिथे सांधले पूल आपुले
भावप्रीतीच्या गाठी

रात होऊनी मिटण्या आधी
दिवाकराचे बिंब
होत जातसु परस्परांच्या
प्रेमातून की चिंब

रंग सांजेचे आकाशातून
पसरून जाता जाता
मी तुला लाभले आहे कितीदा
हरवून गाता गाता

विसरून मजसी जात असे मी
तूच तू सांजेकाठी
अल्याडही तू पल्याडही तू
मनी सांजेची दाटी

जशा रंगल्या रंग लेऊनी
त्या तरुवर पानूल्या
किती ओळखून घ्याव्या राजा
भेटकलिका सानूल्या

दि.०९/०५/२०२५
रात्री ११.४८ वा.

(६०)
आता नमिते तुला प्रभाकरा

आज उगवत्या सूर्या सांग बरे
काय घडे या क्षणाला
रोज येशी अन नव्याच देशी
आकांक्षा या मनाला

तुला पाहता वाटे मजला
जीवन नवीन लाभे
जीव नव्याने प्रत्येकच मग
उत्साहाने वागे

आकाशातील तुझी भ्रमंती
किती काही घडवून जाते
तुझे नि माझे असे सनातन
दिनराजा आहे नाते

तुझ्याच साक्षी घडते सारे
तूच तेजोमय कांती
तुझ्यामुळे या जगास ऊर्जा
तुझीच नभात क्रांती

आता नमिते तुला प्रभाकरा
जीवन उजळून जावो
तुझीच ऐसी आदर्शाची
वाट मज मनी राहो

दि.१०/०५/२०२५
सकाळी ०७.३९ वा.

(६१)
सजल्या शृंगारात राजसा

सजल्या शृंगारात राजसा
प्रेम तुझे दडलेले
पाऊल कैसे हृदय उंबरी
सांग तुझे अडलेले

एक एक भूषणा चढविशी
ही प्रेमाची खूण
किणकिण कंगण हार रुळती अन
नुपूरांची छुन छुन

बोले अंगठी जुळल्या गाठी
झुमके हिंदोळती
या रत्नांच्या तेजामधुनी
प्रीत मोती ओघळती

भांगामध्ये तू भरलेला
शेंदूर सौभाग्याचा
सात पावले सोबत चालून
साथ सांभाळण्याचा

आजही जाशी बुडून माझ्या
सख्या तू शृंगारातून
प्रेम आपुले सदा चिरंतन
किती वर्षे जरी लोटून
गेली
किती वर्षे जरी लोटून ....

दि.११/०५/२०२५
सायं. ०६.२१ वा.

(६२)
मी क्षितिजास लांघतो ना

फुलल्या कळ्या कळ्यांनी
रंगात रंग भरले
काहीतरी मनीचे
तेंव्हा मनात ठरले

कुजबुजल्या कानी तेंव्हा
उमलून आल्या भावा
लोटून लाट गावा
जातात छंद नावा

येता सुगंध आतून
वाराही नेतो वाहून
खुलते कळी कळीही
ऋतुराज जवळी पाहून

चैतन्य सळसळे अन
भाषा अबोल बोले
आहे कुणीतरी जो
हलकेच मनी डोले

हा आसमंत भाळून
धरणीस सांगतो ना
आता माझ्याच सीमा
क्षितिजास लांघतो ना
मी क्षितिजास लांघतो ना

दि.१५/०५/२०२५
रात्री ११.५८ वा.

(६३)
सांगा गुलाबवेड्या

सांगा गुलाबवेड्या
माझ्या मनास थोडे
काट्याविना कसे हे
उलगडून जा कोडे

कवळ्या ज्या पाकळ्या ह्या
दुःखास झेलतात
काट्यांवरी स्वतःला
त्या नित्य पेलतात

का तू उदास होतो
जर बोचतात शल्ये
खरबर हा मार्ग चालून
मग दिसती ही साफल्ये

येतील ऋतू घेऊन
पर्णावली नव्याने
अन झडती पानगळीची
ओसाडशा मनाने

हसरे जरी मुखवटे
ह्रदयात काही काटे
उजळून आसमंत
तम कोपऱ्यात दाटे

दि.१८/०५/२०२५
रात्री ११.४८ वा.

(६४)

ये पावसा सुखाने

शिडकाव होत गेले
गेल्या झळा निमाल्या
ऐसेच होत जावे
सुख देत सरी आल्या

आयुष्य पोळलेले
आता मिळो दिलासा
संतप्त भावनांनी
बुडता हव्या त्या भासा

आभाळ भरून यावे
कुणी आपुलेसे की व्हावे
एक क्षणात सारे
संत्रास विलयी जावे

चमको नवीच तडिता
मेघात जळ खळाळे
आता मनात माझ्या
आशा नवी झळाळे

ये पावसा सुखाने
भिजवून जा तू आता
मी आठवे तुला रे
माझ्या मनात रहाता

दि.२०/०५/२०२५
रात्री ११.५४ वा.

(६५)
भाव मंजूषा उमलून येते

दिसते काही भिडते आणिक
प्रतिभा उमले अंतर्मनी
थेट काळजा पोचत जाते
शब्द होऊनी उतरे कुणी

भाव कुणाच्या मनात दडले
ते मज कळते असे का घडले
रात्र अमावस किट्ट अंधारी
कुठून भावुक चांदणे हे पडले

काही पाहता काही सुचते
उपमा रूपक जवळी बसते
उंच भराऱ्या मार कल्पना
हळूच खुदकन गाली हसते

कधी मोहिनी कधी विराणी
मनात माझ्या प्रतिभा गाणी
सुयोग्य वेळी रचते सुंदर
ईश देणगी आहे शहाणी

मजजवळी प्रतिभा ही म्हणुनी
भाव मंजूषा उमलून येते
रोज नव्याने साहित्याची
एक उषा बघ उजळून जाते

दि.२१/०५/२०२५
रात्री ११.५३ वा.

(६६)
लिहून भाळी दिले जे आहे

कुणी बांधल्या आकाशातील
ग्रहबोलांच्या गाठी
कुणा उतरले अवनी वरती
सांगा कुणाच्यासाठी

कधी न कळते माझ्या मनाला
कोडे ना उलगडते
प्रसंग घटना सारे कैसे
कशाप्रमाणे घडते

सगळे असते जणू लिहिलेले
मीच नव्याने जगते
मला वाटते मीच हे केले
संचित असते मग ते

फुका मिरवते मी ज्यासाठी
ते तर आशीष त्याचे
म्हणून आता कर्म पहावे
सुधरून ज्याचे त्याचे

त्रयस्थ होऊन मलाच मीही
साक्षी होऊन जावे
लिहून भाळी दिले जे आहे
मस्त मजेने गावे

दि.२३/०५/२०२५
रात्री ११.४२ वा.

लेखिकेचा परिचय

- **डॉ. मंजूषा पंढरीनाथ कुलकर्णी,**

  पीएच. डी. (संस्कृत), नेट (संस्कृत), सेट (शिक्षणशास्त्र), एम.ए. (संस्कृत), एम.एड., राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ (महाराष्ट्र शासन, भारत) (सहाय्यक प्राध्यापक – संस्कृत)

  २३१ समर्थ अलंकार, सदनिका क्र. २, कवितांच्या बागेसमोर, विठ्ठल रुक्मिणी मंदिराजवळ, ज्योतीनगर, छ. संभाजीनगर – ४०० ००५

  ई–मेल : dr.manjushak@gmail.com

  मोबाइल : + ९१ ९८२२८ ३९४९१ । व्हाट्सएप; +९१ ९०८२१ ६१५२४

सध्या :

- **प्रशासकीय अधिकारी, मुख्यमंत्री कार्यालय, मंत्रालय, मुंबई (महाराष्ट्र)** येथे राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ म्हणून कार्यरत.
- महाराष्ट्र लोकसेवा आयोगामध्ये राज्यात सर्वप्रथम स्थान अधिगत आणि राजपत्रित अधिकारी वर्ग १ शासनसेवेमध्ये २२ वर्षांपासून कार्यरत.
- **संस्कृत सल्लागार मंडळाची सदस्य, साहित्य अकादमी, नवी दिल्ली. (https://sahitya-akademi.gov.in)**
- व्यापकदृष्ट्या मान्यताप्राप्त संस्कृत भाषातज्ज्ञ, **साहित्य अकादमी अनुवाद पुरस्कार २०२० प्राप्त,** उच्च शिक्षणातील शैक्षणिक विचारवंत, उच्च प्रशंसित कवयित्री, लेखिका, संशोधक आणि वक्ता.
- तर्कतीर्थ लक्ष्मणशास्त्री जोशी लिखित ''वैदिक साहित्याचा इतिहास'' (२६० पृष्ठे) या **मराठी पुस्तकाचा (साहित्य अकादमी पुरस्कृत) संस्कृतमध्ये अनुवाद करण्याचा विशेष प्रतिष्ठेचा प्रकल्प** साहित्य अकादमीने प्रदान केला होता, जो पूर्णत्वाला जाऊन साहित्य अकादमीद्वारे अनुवाद प्रकाशित.
- आचार्य बाळाराव **सावरकर लिखित स्वातंत्र्यवीर सावरकर यांच्या चरित्राच्या (अंदाजे २००० पृष्ठांच्या) ४ खंडांचा अत्यंत सन्मानाचा संस्कृत अनुवाद प्रकल्प** स्वातंत्र्यवीर सावरकर राष्ट्रीय स्मारक, मुंबई यांनी स्वाधीन केला आहे. त्यापैकी प्रथम खंडाचा अनुवाद पूर्ण झालेला असून प्रकाशनाच्या मार्गावर.

- गेल्या २५ वर्षांपासून, भाषा, साहित्य, संस्कृती, कला, नाटक, शिक्षण आणि भाषेशी संबंधित विधायक कार्याचा प्रसार करण्याच्या ध्येयाने प्रेरित अन् कार्यरत आहे.
- संस्कृतच्या प्राध्यापिका, वसंतराव नाईक शासकीय कला आणि सामाजिक शिक्षण संस्था, नागपूर.
- **महाराष्ट्र शासनाच्या पहिल्या पूर्णवेळ महिला भाषा संचालक आणि महाराष्ट्र राज्य बाल हक्क संरक्षण आयोग, महाराष्ट्र शासनमध्ये प्रशासकीय अधिकारी** ह्या पदांवर कार्यभार सांभाळला.
- पुणे विद्यापीठातून पदवी आणि पदव्युत्तर शिक्षण पूर्ण केले
- तसेच पुण्यातील एसएनडीटी विद्यापीठामधून देखील बी.एड. आणि एम.एड. पूर्ण केले.
- एकाच वेळी पुणे विद्यापीठ आणि टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठात अव्वल येण्याचा बहुमान मिळवला.
- MPSC वर्ग-एक परीक्षेमध्ये संस्कृत या विषयामध्ये सर्वप्रथम येण्याचा बहुमान
- विविध राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय परिषदा, चर्चासत्रे आणि परिसंवादांमध्ये अनेक शैक्षणिक शोधनिबंध सादर केले आणि अनेक प्रतिष्ठित पुरस्कार जिंकले.

लक्षणीय योगदान :

डॉ. मंजूषा या भाषा, कला, नाटक, संस्कृती, प्रशासन, साहित्य आणि शिक्षण या क्षेत्रांमध्ये अनेक बहुमुखी भूमिकांमध्ये योगदान देत आहेत. त्या संस्कृतमधील एक प्रसिद्ध प्राध्यापिका, एक प्रसिद्ध वक्ता, एक विचारशील प्रवचनकार, एक वाचक, एक उद्घोषक, एकल-कलाकार-नाट्यकलावंत/सादरकर्त्या, एक कवयित्री, एक संशोधक, एक लेखिका आणि अशा अनेक क्षेत्रांमध्ये नैपुण्य असलेल्या विदुषी आहेत.

गेल्या काही वर्षांमध्ये डॉ. मंजूषा यांनी भाषिक संशोधन, अनुवाद, भाषा आणि कोशविकास आणि भाषा धोरणाची निर्मिती अशा अनेक महत्त्वपूर्ण क्रियाकार्यांचे नेतृत्व केले आहे. शिक्षण, साहित्य, प्रशासन आणि संस्कृती या

क्षेत्रातील त्यांच्या अद्भुत योगदानाबद्दल त्यांना अनेक पुरस्कार आणि सन्मानचिन्हांनी सन्मानित करण्यात आले आहे.

डॉ. मंजूषा यांनी मराठी कवितेच्या क्षेत्रात जागतिक स्तरावर विश्वविक्रमधारक अशी एक अनोखी ओळख निर्माण केली आहे आणि चरित्र, कविता, ललित आणि तात्त्विक तसेच वैचारिक लेखन अशा सर्व संबंधित शैलींमध्ये त्या एक उत्कृष्ट आणि प्रथितयश लेखिका म्हणून चमकत आहेत.

प्रकाशमार्गा: हे पुस्तक डॉ. प्रकाश बाबा आमटे यांच्या चरित्राचा (मराठी भाषेतील) डॉ. मंजूषा यांनी केलेला संस्कृत अनुवाद आहे ज्याला २०२० वर्षातील साहित्य अकादमीच्या अनुवाद पुरस्काराने गौरविले गेले. डॉ. आमटे यांच्या या अद्भुत जीवनप्रवासाचा संस्कृतमध्ये अनुवाद करण्यात डॉ. मंजूषा यशस्वी ठरल्या आहेत.

''**साहित्यिक व्रत**'' म्हणून गेल्या ६ वर्षांपासून, डॉ. मंजूषा रोज काव्यरचना रचत आहेत आणि प्रसारित करत आहेत. त्यानिमित्ताने मराठी कवितेतील 'हाय रेंज बुक ऑफ वर्ल्ड रेकॉर्ड' मध्ये जागतिक विक्रम केल्याबद्दल महाराष्ट्राचे माजी राज्यपाल श्री. भगतसिंग कोश्यारी जी यांच्या हस्ते डॉ. मंजूषा यांचा सत्कार झाला आहे.

प्रकाशित पुस्तके –

- डॉ. मंजूषा यांनी मराठी, संस्कृत आणि इतर भाषांमध्ये अनेक उत्तम पुस्तके लिहिली आहेत आणि त्यांचे पहिले पुस्तक 'विवाह संस्कार' २०१० या वर्षी प्रकाशित झाले. त्यानंतर डॉ. मंजूषा यांनी संस्कृतमधील इतर अनेक पुस्तके प्रकाशित केली आहेत ज्यामध्ये श्यामस्य माता, विवेकानंदस्य विचारसौंदर्यम्, वेदकालीन स्त्रीरत्नानि, स्मृतिवचनानि, स्मृतिप्रतिपादित न्याय:, विवेकरत्नानि, प्रकाशमार्गा : अशी अनेक पुस्तके संस्कृतमध्ये रचली व अनुवादित केलेली आहेत. तर 'प्राचीन भारतीय समाज', 'सूर्य शक्ती और मानव', 'कौटिलीय अर्थशास्त्र', 'स्मृतीग्रंथ – भाग १ और २' ही त्यांची हिंदी भाषेतील पाच पुस्तके प्रकाशित झाली आहेत.

  त्यांच्या मराठीतील पुस्तकांमध्ये अनमोल विचार ठेवा – नचिकेता (लेखांचा संग्रह), लावण्यखणी (मराठी लावणी गाण्यांचा संग्रह), कणखरबाणा राणी

अहिल्या (अहिल्याबाई होळकर यांचे चरित्र), मृद्‌गंध (ग्रामीण मराठी भाषेतील कवितांचा संग्रह), एक पाती गवताची (ललित लेखसंग्रह), प्रीतसुधा, आरसपाणी-जीवनगाणी (मानवी जीवनावरील कवितांचा संग्रह), गोड-गोड पापा (बालकवितांचा संग्रह), सर्ग-निसर्ग, संतोष, उत्कर्ष, पूर्वा, सृष्टीगंध, युगंधरा, सुख सुखाचं, पानापानातली कथा (निसर्गावरील कविता), नाथा पंढरीनाथा, ईश भाग्येश, निरव नमन (देवभक्तीपर), मंगेश, आंदण (प्रासंगिक), रूप-स्वरूप, श्रीरंग (राधाकृष्ण), अलवार, मधुश्री, सहा सोहळे (ऋतू), सुधांशु (चंद्र), दिव्यांतरी (सूर्य), बकुळफुले, अळुमाळु, सुरभी, कामिनी, फुललेलं मौन (फुलांवरील कविता), खाणाखुणा (पशु), वैष्णवी (पक्षी), नादश्रुती, श्वेता, शब्द तुझ्या नावाचे (तिच्यावरील प्रीत कविता), स्वामिनी, मृणालिनी, उडण्या हे आभाळ (स्त्रीजीवन), प्रमिला (धरती-आकाश), लाघव वेळा (सकाळ-संध्याकाळ), मनमंदिरा, तेजशलाका, उदय, मंजुभारती, क्षणांचं देण, आयुष्याचं गाव (जीवनपर कविता), प्रियतमा शुभांगी, नेहा, सुधीर, दरवळ तुझे नि माझे (त्याच्यावरील प्रीत कविता), मन्मनी, इंदुमती, मंजुश्री, मानसी (ललितलेख), बोल बरवे, मनस्विनी, हृदयस्पर्शी (रसिक प्रतिक्रिया - कवीश्वर), प्रतिसाद, रसिकवरा, हृदयतरंग, अनुबंध (अन्य रसिक प्रतिक्रिया), गंधराणी (मिश्र कविता), श्रावणी (पाऊस कविता), उल्का (गझल), तेंव्हा (वेळा), नभ मोजताना (धरती-आकाश), जरा रेंगाळले (वाट), रंगतनु, कृष्णकांत (रंग), कविता माझी, लोभसवाणी (सर्वोत्कृष्ट कविता), कवडसा, मृण्मयी, अबोली, अनावर मना, मल्मली, अक्षरा, अनुरंग, नवी नवेली, मन ओथंबुन गेले, उमलवाट, (मिश्र कविता) मन मनुल्या, शब्द पाखरं, वेध मनाचा (मन), सुखाचा किनारा (सुख-दुःख), आनंद गंधपाणी, दूर त्या तिथे (गंध-सुगंध) यांचा समावेश आहे.

याशिवाय विज्ञानातील संस्कृत, स्मृती धारा भाग-१ आणि भाग २, चतुरंग, शोधामृत, संस्कृत मराठी उखाणे, गौरवगाथा सूर्याची, जीवनचिंतन, भावमंजूषा, विचारकणिका, वेदकालीन स्त्रीरत्ने आणि अणुविज्ञानातील झंझावात - डॉ. अनिल काकोडकर, प्राचीन भारतीय समाज. ही पुस्तके देखील प्रकाशित आहेत. त्यांचे मराठीमध्ये ‘मंजु मंजिरी’ आणि ‘सर्ग निसर्ग’ नावाने ऑडिओ कवितासंग्रहही प्रकाशित झालेले आहेत.

प्रकाशनाच्या वाटेवरील पुस्तके –

(मन) – मन मोहरून माझे, (पशु-पक्षी – घरटे) स्पंदनरेषा, (नाती-गोती) – थांब जरा तू, (चंद्र आणि लज्जा या भावनांवरील कविता) – घडते नवेच काही. (संस्कृत बाल काव्यसंग्रह) – बालमोदिनी, सुधा मूर्ती यांच्या 'तीन हजार टाके' या मराठी पुस्तकाचा संस्कृत अनुवाद – त्रिसहस्रसीवनम्, (संस्कृत अनुवाद) – मनुष्यः.

मिळालेले पुरस्कार :

पुरस्काराचे नाव आणि वर्ष –

- कोकण मराठी साहित्य परिषदेचा अत्यंत मानाचा २०२२-२३ चा ललित गद्य विभागातील द्वितीय क्रमांकाचा सौ. लक्ष्मीबाई व राजाभाऊ गवांदे पुरस्कार 'एक पाती गवताची' या ललितलेखसंग्रहास प्राप्त झाला आहे.
- शिक्षाश्री सन्मान – २०२४
- स्व. वा.ना. उत्पात स्मृती पुरस्कार – २०२३
- परळी भूषण पुरस्कार २०२३
- मुंबई मराठी ग्रंथ संग्रहालय २०२३ पुरस्कार (गौरव गाथा सूर्याची साठी)
- संस्कृत भाषा सभा नाशिक, महाराष्ट्र तर्फे डॉ. व्ही. एम. गोगटे स्मृती पुरस्कार २०२३
- अखिल ब्राह्मण मध्यवर्ती संस्था, नाशिक २०२२ तर्फे सन्मान आणि सत्कार
- अखिल देशस्थ ऋग्वेदी ब्राह्मण मध्यवर्ती मंडळ, वडोदरा तर्फे ''साहित्य रत्न'' पुरस्कार २०२२
- सरस्वतीदेवी विद्या विकास ट्रस्ट पुरस्कार २०२२
- प्रेमचंद सन्मान २०२२
- अणुविज्ञानातील झंझावात : डॉ. अनिल काकोडकर – ३ राज्यस्तरीय पुरस्कार प्राप्त
- महात्मा फुले राज्यस्तरीय बाल-साहित्य पुरस्कार (महाराष्ट्र साहित्य प्रतिष्ठान) २०२१

- राज्यस्तरीय संत नामदेव चरित्र साहित्य पुरस्कार २०२०
- लेखक सुनील रंगराव देसाई राज्यस्तरीय बाल-साहित्य पुरस्कार २०२१
- संस्कृतसाठी साहित्य अकादमी अनुवाद पुरस्कार २०२०
- राष्ट्रपती पुरस्कार विजेते दिवंगत व्ही.डी. सर्जे गुरुजी प्रतिष्ठानचा जीवन गौरव पुरस्कार २०१८
- पत्रकार उत्कर्ष समिती (मुंबई)चा राज्यस्तरिय आदर्श शिक्षक पुरस्कार २०२७
- शेतकरी शिक्षण प्रसारक मंडळ आष्टी जि. बीड (महाराष्ट्र) चा राज्यस्तरीय आदर्श पुरस्कार
- द्वारका प्रतिष्ठानचा राज्यस्तरीय सर्वोत्कृष्ट प्रशासक पुरस्कार
- गोस्वामी संत तुलसीदासकृत रामचरित मानस पुरस्कार २०२६
- राज्यस्तरीय दैनिक भास्कर महिला पुरस्कार २०१२
- राज्यस्तरीय लोकमत सखी सम्राज्ञी पुरस्कार २०१२
- दिल्ली संस्कृत अकादमी, अखिल भारतीय-नवोदित - संस्कृत कवि प्रतियोगिता पुरस्कार २०१२
- लोकमत माझी आई पुरस्कार २०१२
- राज्यस्तरीय महिला गौरव पुरस्कार २०११
- संस्कृत नाट्य महोत्सव - संहितालेखन प्रथम पारितोषिक २०११
- संस्कृत नाट्य महोत्सव - नाट्य द्वितीय पारितोषिक २०११
- राज्यस्तरीय विद्यारत्न पुरस्कार २०११
- राज्यस्तरीय विद्यारत्न पुरस्कार २०१०
- S.N.D.T. महिला विद्यापीठ, सर्वतृतीया २००१
- मध्यप्रदेश संस्कृत अकादमी राष्ट्रीय निबंध रचना पुरस्कार १९९८
- महाराष्ट्र राज्यशासन संस्कृत प्राविण्य पुरस्कार १९९८

- **Digital Content :**

अ.क्र.	तपशील	लिंक
१	सखी सह्याद्री मुलाखत, दि. १०-१०-२०२४	https://www.facebook.com/share/v/FmEuAjAVeKGrunYB/?mibextid=WC7FNe
२	सोनाली नवांगुळ, डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांना साहित्य अकादमीचा अनुवादासाठी पुरस्कार	https://www.loksatta.com/pune-news/sonali-nawangul-dr-manjusha-ku-lakarni-sahitya-akademi-award-for-translation-akp-94- 2600116 ?utm_source=whatsapp_web & utm_medium =social& utm_campaign=socialsharebuttons
३	''आपल्यालाच आपला प्रकाश होता आलं पाहिजे.'' साहित्य अकादमीचा पुरस्कार मिळाल्या नंतर मंजुश्री यांनी दिलेला हा संदेश आपल्या सर्वांसाठी साहित्य अकादमी पुरस्कार विजेत्या डॉ. मंजूषा कुलकर्णी MaxWoman वर.	https://youtu.be/Lqu-YF4G-rw
४	डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांना साहित्य अकादमी पुरस्कार	https://www.madhyamvruttseva.com/डॉ-मंजूषा-कुलकर्णी-यांचा/

५	महाराष्ट्राचे माननीय राज्यपाल यांचे ट्वीट	<https://twitter.com/mah a_governor/status/ @maha_governor 1439559856764030979 ?s=08 <https://twitter.com/mah a_governor/status/143955 9859536482304?s=08
६	संस्कृत भाषाव्रताचा सन्मान 'प्रकाशवाटा' या डॉ. प्रकाश आमटे यांच्या आत्मचरित्राचा संस्कृत अनुवाद डॉ. कुलकर्णी यांनी 'प्रकाशमार्गा:'	https://www.loksatta.com //lokrang/sahitya- akademi-award-for- translation-autobiography- of-prakash- amte-poet-prof-dr- manjusha-kulkarni- prakashwata-zws- 70-2612674/lite/ ?utm_source=whatsapp_ web&utm_medium=social& utm_campaign=socials harebuttons
७	https://mr.wikipedi a.org	https://mr.wikipedia.org/ wiki/मंजूषा_कुलकर्णी
८	प्रा.डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांचा महाराष्ट्र राज्याच्या मा. राज्यपालांच्या हस्ते अभिनव साहित्यिक विक्रम केल्याबद्दल सत्कार	https://youtu.be/ 6x7BRzz_seo

९	प्रशासक आणि संस्कृत विद्वान - डॉ. मंजूषा कुलकर्णी यांच्याशी भेट (डीडी न्यूजद्वारे)	https://youtu.be/ 7a5dNUZKnRk
१०	@MahaGovtMic	https://twitter.com MahaGovtMic/status 1476551366352924 672?s=08
११	कवयित्री डॉ.मंजूषा कुलकर्णी यांचा जागतिक काव्य विक्रम केल्याबद्दल राज्यपालांच्या हस्ते सत्कार 'साहित्यिक व संतांनी देश एकसूत्रात बांधला' भगतसिंह कोश्यारी	https://twitter.com/ InfoVidarbha/status/ 1418559733921816 580?s=20
१२	साहित्याच्या पारावर डॉ. मंजूषा कुलकर्णी सखी सह्याद्री - डीडी सह्याद्री दूरदर्शन मुंबई	https://youtu.be/ VEJcY4GX7tg
१३	सखी सह्याद्री	<https://youtu.be/IT LxInwuJc ; https:/ youtu.be/7a5dNUZKnRk
१४	खास कार्यक्रम / नवदुर्गासह डॉ.मंजूषा कुलकर्णी / नवरात्री स्पेशल / सकाळ मीडिया	https://youtu.be/ m1Ot_LzxI4k

१५	मनीषा नवपुते यांची फेसबुक पोस्ट	https://m.facebook.com/ story.php?story_fbid=1266 533350529198id=10001517 6343763&sfnsn=wiwspwa
१६	संजीव खानझोडे यांची फेसबुक पोस्ट	https://m.facebook.com/ story.php?story_fbid= 4429100480484776 id=100001546044035 sfnsn=wiwspwa
१७	ऑडिओ अल्बम - ''सर्ग_निसर्ग'' ऑडिओ अल्बम - ''मंजुमंजिरी''	<https://vy6s8.app.goo.gl/ NKnJ> https://vy6s8.app.goo.gl /A8Z5
१८	Special Screening of 100th Episode of Mann Ki Baat from Raj Bhavan	https://www.youtube.com /live/7-dyWQaLA?si=mid 7qSf_HIM6WQ8q
१९	स्वामी विवेकानंद व्याख्यान : भाग - १	https://youtu.be/TrNMBV_ ysf8?feature=shared
२०	स्वामी विवेकानंद व्याख्यान : भाग -२	https://youtu.be/NpvMk- Pu4dOs?si=typfHtOvNg- 1hDXgT

सारांश :

- एकूण अनुभव (शैक्षणिक) : २२ वर्षे
- एकूण अनुभव (प्रशासकीय) : १३ + वर्षे
- व्याख्याने आणि भाषणे : १००० पेक्षा जास्त
- प्रवचने : ५०० हून अधिक
- शोधनिबंध प्रकाशित : १०० हून अधिक
- स्वलिखित पुस्तके (प्रकाशित) : १२५
- स्वलिखित पुस्तके (आगामी) : ०७
- संशोधन प्रकाशने : १६
- परिषद / सेमिनार / कार्यशाळेत सहभाग (आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय आणि राज्यस्तरीय) : ४०
- परिषद / सेमिनार / कार्यशाळेत स्रोत-व्यक्ती / तज्ज्ञ म्हणून सहभाग : २०० हून अधिक
- पुरस्कार : २०० पेक्षा जास्त
- मिळालेल्या शिष्यवृत्ती : ९
- डॉ. मंजूषा यांच्या मार्गदर्शनात पीएच.डी. पदवी प्राप्त विद्यार्थी : ०५
- डॉ. मंजूषा यांच्या मार्गदर्शनात पीएच.डी. संशोधन कार्य सुरू असलेले विद्यार्थी : ०४

• • •